

వందవూడు

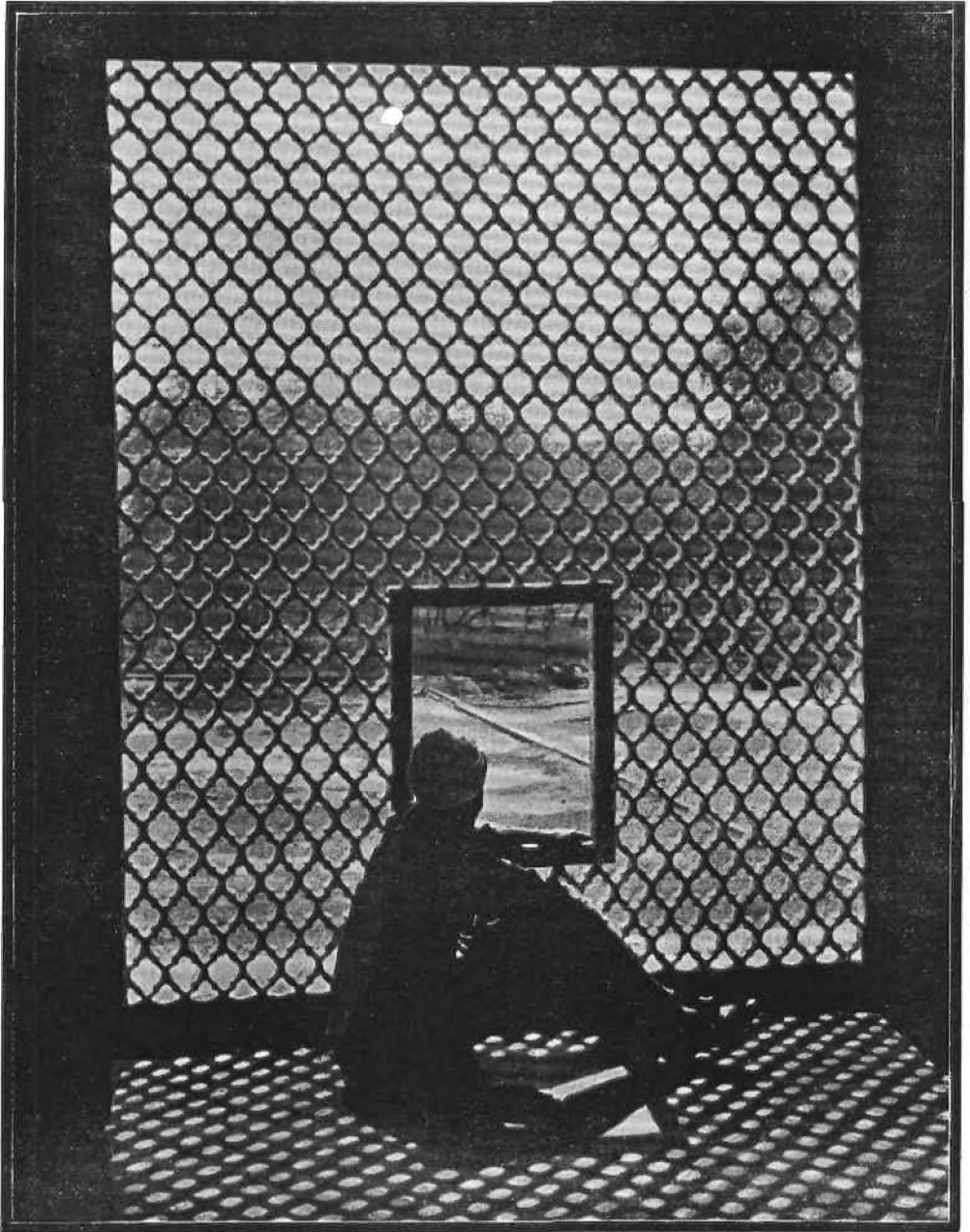
వజ్రల కథల మాసపత్రిక

1st May '56

6

38

బహుమతి
సొందిన వ్యాఖ్య

ఇంతమాత్రం సందుంటే...

పంపినవారు :
కె. ఎస్. ఆర్. రావు - కదిరి

అత్యాశ్చర్యకరమైన బహుమానం! పిల్లలకు ఎల్లప్పుడూ ప్రియమైనది!!

★ through the MAGIC REALISM of

VIEW-MASTER 3D

COLOR PICTURES

★ తాజ్ మహల్ వ్యూ మాస్టర్ రు. 15/-

★ శ్రీనగరు

★ భారతీయ నృత్యాలు

★ జాతీయ పార్కులు

★ మూవీ స్టార్లు

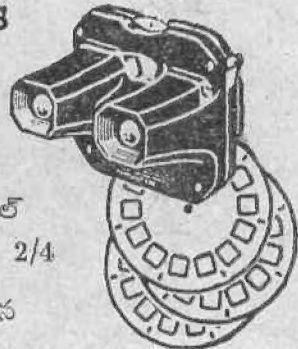
★ రావినహుడ్

★ అడవి మృగాలు

వ్యూ మాస్టర్ రీల్
ఒక్కొక్కటి: రు. 2/4

ఇంకా విద్యావిషయకమైన

400 చిత్రాలు కలవు

ఉచితంగా పంపబడే రీల్ జాబితాకోసం మీ ఫోటోడిలర్ కు వ్రాయండి. లేదా:

సోల్
డిస్ట్రిబ్యూటర్లు:

పటేల్ ఇండియా లిమిటెడ్

ఫోర్ట్, బొంబాయి - 1.

మద్రాసు, కలకత్తా
న్యూఢిల్లీ

★ వ్యూ మాస్టర్ ★

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

మిత్రభేదం (గేయకథ)... 3	మూడు సందేహాలు ... 28
వ్యత్యాసం 7	తల్లి కూతుళ్ళు - 5 ... 33
మకరదేవత (సీరియల్)... 9	వరవంచన ... 42
యాచన (జాతకకథ)... 17	ఇంద్రజాలం ... 50
మారుమనువు పెళ్ళి ... 21	చిత్రకథ ... 54

ఇవిగాక రంగుల బొమ్మ కథ, పోటో శీర్షికల పోటీ, వార్తలు, విశేషాలు, మొదలైన మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు.

మీ బిడ్డ...

1, 3 సంవత్సరముల మధ్య, కాబాహారులైన మగ బిడ్డలలో, లివర్ వ్యాధులు సామాన్యమని, మా లెక్కలవల్ల తేలుచున్నది.

తరుచుగ అజీర్ణ వ్యాధులు, కడుపు ఉబ్బరము, చికాకు పడుట, కోపము, ఆకలి మందగించుట మొదలైన గుణములు లివర్ వ్యాధిని సూచించు లక్షణములు.

సకాలంలో జమీవారిని సంహారము చేయండి.

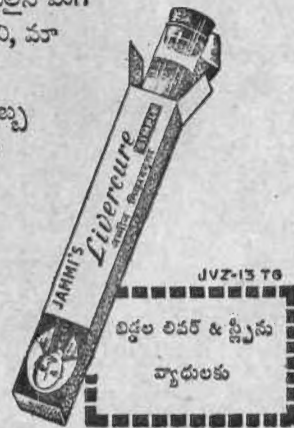
జమీన్

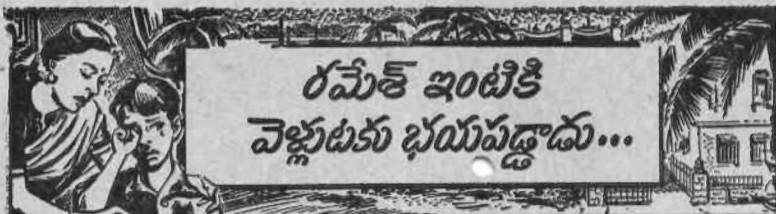
లివర్ క్యూర్

జమీన్ వెంకటరమణయ్య & సన్స్

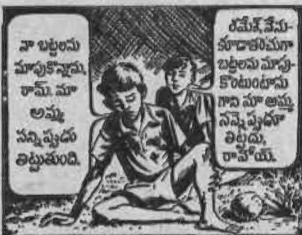
జమీన్ నిర్మింగ్, మైదాపూర్, మద్రాసు-4.

ప్రాంతం: విజయవాడ, తాళంకవారి పేరి, గజిద్గర్ పేట, విజయనగరము నది, బ్రహ్మగిరివారి పేట.

రమేష్ ఇంటికీ వెళ్లుటకు భయపడ్డాడు...

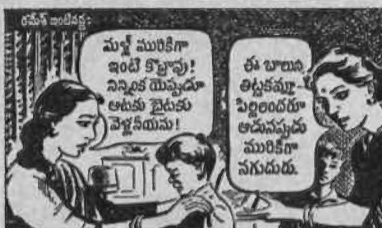
నా బట్టలను
మాపుకోవడాను
రామ్. మా
అమ్మ
నన్ను పట్టుకు
ని వెళ్తుంది.

రమేష్ వేసు
కుంటానుగా
బట్టలను మాపు
కోకుండాను
గాని మా అమ్మ
నన్ను పట్టుకు
ని వెళ్తుంది.
రామ్. యే.

ఎందుకనీడున్నావా?

అతడింటికీ వెళ్లు
టకు భయపడుతు
న్నాడు. ఎందుకంటే
అతడు నన్ను బట్టలను
మాపుకోవడాను.

మళ్ళీ మురికిగా
ఇంటి కొట్టావు!
నిన్ను అమ్మదా
అడుగు పైకుకు
వెళ్ళేసితిమి!

ఈ బాబుని
తిట్టకమ్మ
పిల్లలందరూ
అడుగుపెట్టడం
మురికిగా
ననుకుంటుంది.

సపోరేజా వాడి
బట్టలను ఉపయోగించి
వేసుకు వోతున్నాను
వాటిని బాధించు
అందుకే బాధపడుతూ
చిరిగి పోతున్నాను.

అది నిజమే. బాధపడు
బట్టల పోగులను
తెంచుమని మరీ అందు
వల్లనే బట్టలు క్షుణ్ణంగా
చిరిగి పోతున్నాయి.

బాధపడిన బట్ట
పెట్టడిగా మాపబడినది

కానీ మారు పక్షాలైతే
పట్టుకో ఉపయోగించి
బట్టలను బాధించక గైదు
బాధ పట్టకుండా మరగము
రికి వేసుకోవడం ముఖ్యంగా తెం
గించుమని. అందుకే మా
బట్టలు చాలాకాలము
మున్నగు కూడ.

అది నిజం! క్షుణ్ణంగా మరగము
సన్నగిల్లక పట్టు బట్టలను బాధకుండానే
పరిగ్గా తెగిగాను మరగము కాంతివంత
ముగాను ఉపయోగించు. అంటే - బట్టలు
చాలాకాలము మున్నగు మరగము వాడు
దుట్టు ముగిలును.

సన్ లైట్ సబ్బు బట్టలు చాలాకాలము
మున్నగునట్లు చేయును
భారతదేశంలో తయారుచేయబడినది

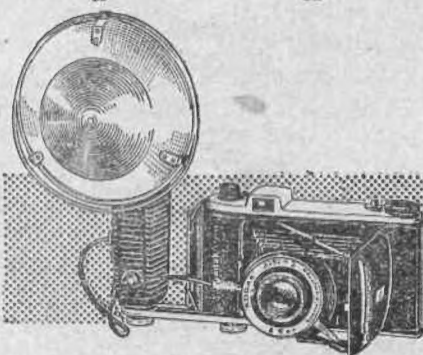

మీరు కొనాలనుకున్న ధరలో ఒక దివ్యమైన కెమేరాను ఉంచుకొనండి

ఈ దివ్యమైన 'కోడక్' కెమేరాలలో ఒక దానిని ఉంచుకొనుటకు మీరు గర్వపడతారు. మీరు ఎంచుకొనుటకు ఎన్ని రకములవి ఉన్నాయో చూడండి :

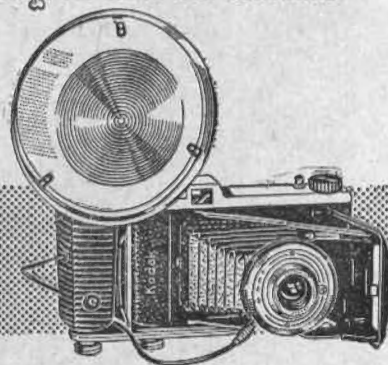
- * వారుటకు అత్యంత సులభమైన కెమేరా కావాలంటే, మీకు అనుకూలమైనది కోడక్ 'జూనియర్' I కెమేరా. ఇంకా పెద్ద లెన్సు మరియు మార్పుకుండుకు వట్టరు వేగములు కావాలంటే 'జూనియర్' II ఎంచుకొనండి.
- * మీకు మేలు రకపు కెమేరా యివ్వమనే కోడక్ 'స్టైరింగ్' II కెమేరాను ఉంచుకొనుటకు యిష్టపడతారు.
- * లేక సరసమైన ధరలో ఎక్కువ విలువగల కెమేరా కొనాలనుకుంటే మీరు ఎంచుకొనుటకు రెండు దివ్యమైన మీనియేటర్ కెమేరాలు, కోడక్ 'రెటినెట్' మరియు కోడక్ 'రెటినెట్' I b, ఉన్నాయి.

మీ కోడక్ డీలరుని యీ కెమేరాలను మరియు యింకా ఎన్నో యితర మోడలులను చూపెట్టమనండి. మీకు సరియైన కెమేరా ఎంచిపెట్టుటకు అతను సహాయపడును.

సిక్స్-20 కోడక్ 'జూనియర్' II కెమేరా

ఈ ఫ్లోరింగ్ కెమేరాలో f/6.3 లెన్సు మరియు రెండు వేగములుగల వట్టర్ కలపు : 1/25 సెకెండ్ మనగ వెలుతురు లేక ఫ్లాష్ చిత్రములకు. 1/50 సెకెండ్ ప్రకాశవంతమైన బయట స్నేహులు తీయుటకు. 'కోడక్' 820 ఫిల్ము మీద 8 లేకోవంతమైన చిత్రములు వచ్చును. రు. 115/-
కోలు కేసు రు. 9/8
ఫ్లాష్ హోల్డర్ రు. 29/-

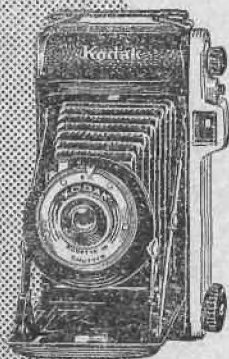

కోడక్ 'స్టైరింగ్' II కెమేరా

ఒక మేలు రకపు కెమేరా, దీనిలో f/4.5 లెన్సు మరియు 1/200 సెకెండ్ వరకు వేగములుగల వట్టర్ కలపు. 'కోడక్' 820 ఫిల్ము మీద 8 లేకో వంతమైన చిత్రములు తీయవచ్చును. బూడిదరంగు పిత్తింగులతో, పొగసైన క్రోమియం మరియు నలుపు రంగు కెమేరా. రు. 157/8
కోలు కేసు రు. 9/8
ఫ్లాష్ హోల్డర్ రు. 29/-

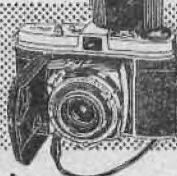
కోడక్ లిమిటెడ్ (ఇంగ్లండులో స్థాపితము) బొంబాయి - కలకత్తా - ఢిల్లీ - మద్రాసు

చక్కని, స్పష్టమైన చిత్రములు కావా

సిక్స్-20 కోడక్ 'జూనియర్' I తేమేరా

వాడుటకు ఒక బాక్సు తేమేరా అంతలా సులభము. మరియు తీసుకొనిపోవుటకు వీలుగా ముదిత పెట్ట వచ్చును. చక్కని అధునికమైన డిజైను; 'కోడక్' 620 ఫిల్మ్ మీద $2\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{4}$ " ఫ్రేజర్ ఎనిమిది స్పేషలు వచ్చును. రూ. 76/-
కోడా కేసు రూ. 9/8

కోడక్ 'రెటినెట్' తేమేరా

త్వరితమైన f/3.5 లెన్సు. కాంపర్ రేపిడ్ షట్టర్ (1/500); ఎక్స్పోజర్ సులభము చేయుటకు క్రొత్త 'రెట్-వేల్డ్యా' సెటింగులు. మీ బొటనపేరితో నొక్కితే షట్టర్ సరిచేసి, ఫిల్మును చుట్టి ఎక్స్పోజర్ గును లెక్కపెట్టును. 'కోడక్' 135 ఫ్లేక్ అండ్ టైల్ లేక రంగు ఫిల్మ్ (35 మి.మీ) మీద 36 లేక 20 చిత్రములు. ఎవర్-రెడి కేసుతో సహా రూ. 250/-
ప్లాష్చోర్డర్ రూ. 47/8

కోడక్ 'రెటినెట్' Ib తేమేరా

మనమైన f/2.8 కోబెర్ లెన్సు. అన్ని రంగులను గ్రహింపగలదు. సింక్రో-కాంపర్ షట్టర్ (1/500); క్రొత్త రెట్-వేల్డ్యా సెటింగులు. తపిదమే ఫిల్మ్ చుట్టుకునే, షట్టర్ తీసేట్ చేసే ఏర్పాటు దీనితో కలదు. 'కోడక్' 135 ఫ్లేక్ అండ్ టైల్ లేక రంగు ఫిల్మ్ (35 మి.మీ) మీద 36 లేక 20 చిత్రములు. ఎవర్-రెడి కేసుతో సహా రూ. 380/-
ప్లాష్చోర్డర్ రూ. 47/8

దరలలో అమ్మకపు పన్ను చేర్చబడలేదు

K. 2498

అంటే 'కోడక్' ఫిల్మునే వాడండి!

ఫాన్టెన్ కలములకు
సిరాలకు
జగత్ప్రసిద్ధి పొందిన
పేరు

పైలట్

మరల ఇవ్వడు
భారతదేశములో
ప్రతి వాడు
అభింశుచున్నది

నాణ్యమునకు
పూచి

MANUFACTURED BY:
THE PILOT PEN CO. (INDIA) LTD.
CATHOLIC CENTRE, MADRAS-1.

జంగ్
దేశస్వతము

జి.వి. రెడ్డి రెడ్డి
మద్రాసు-4

ప్రెసిడెంట్

ప్రెసిడెంట్ వెజిటబిల్ హాయి
రాయిల్ చక్కని శిరోజములను పెంచును.
ప్రెసిడెంట్ స్నో లాలిత్యమును పెంపొందించును.

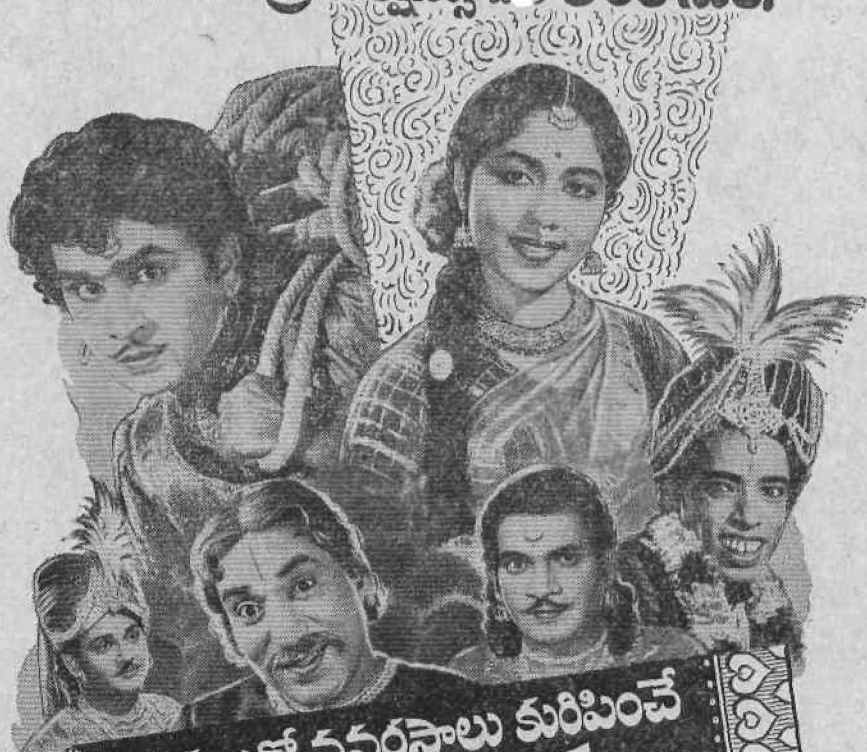
ప్రెసిడెంట్ టాల్క్ మ్ పొడరు
శరీరమునకు అందమైన వర్ణస్థు నిచ్చును.

మా అభిమానులకు నూతన
సంవత్సర అభినందనములు

శరవేగంగా వస్తోంది!
శంకర్ ప్రొడక్షన్స్ తొలికానుక!

నవ్వులతో నవరసాలు కురిపించే

సదారమ్

జానకి, రేలంగి, కౌశిక్, ముక్తామల, సరసిహరాజు
ఇ.వి.సరోజ మరియు నాగేశ్వరరావు

రచన:
కె.ఆర్.సితారామశాస్త్రి

కే.శే.తల్లాట, జి.కె.మూర్తి B.A.

స్టూడియో:

విజయ
రిలీజ్

ఏ.వి.ఎం

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్

స్థాపితం: 1928.

హెడ్డాఫీసు: మచిలీపట్టణము

చెల్లింపబడిన మూలధనము రిజర్వులు కలిసి మొత్తం (1-3-56) రు. 47,90,000 మించినది
అమలులో నున్న వ్యాపారమొత్తం రు. 9,50,00,000 లకు మించినది.

చైర్మన్—శ్రీ ఎన్. ఆర్. వై. శివరావు ప్రసాద్ బహదూర్ గారు, యం. ఎల్. ఎ.

డిప్యూటీ చైర్మన్—శ్రీ జిల్లా మాజీ క్యాలరావుగారు, మచిలీపట్టణము.

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు—శ్రీ తాడేపల్లి శ్రీరాములుగారు, మచిలీపట్టణము.

మద్రాసు బ్రాంచిలు—(1) 6. లింగచెట్టి వీధి, మద్రాసు 1. (2) 87, త్యాగరాయ రోడ్డు, త్యాగరాయనగర్, మద్రాసు 17. (3) 77, కచ్చేరి రోడ్డు, మైలాపూరు, మద్రాసు 4. కర్నూలు ఆఫీసులు—(1) 1/8 మెయిన్ బజారు, పేట, (2) శాసన సభాభవనము పే ఆఫీసు (శాసనసభ సమావేశకాలముందు తెరచియుంచబడును.) ఆంధ్రరాష్ట్రమంతటా, బిల్లారిలో ను హైదరాబాదు రాష్ట్రములో సికింద్రాబాదు, ఖమ్మంమెట్టు, వరంగల్లోను బ్రాంచిలు, సబ్ ఆఫీసులు కలవు. అన్నిరకముల డిపాజిట్లు అకర్షణీయమైన వడ్డీరేట్లకు సీనుకొనబడును. అన్నిరకముల బ్యాంకింగు వ్యాపారములు చేయబడును. లండన్ విజెంట్లు—బార్క్లేస్ బ్యాంకు లిమిటెడ్, చిఫ్ ఫారిన్ బ్రాంచి, 168 ఫెన్చర్చి స్ట్రీట్, లండన్, ఇ. సి. 3.

వివరములు బ్యాంకు యొక్క ఏ } విలేజ్వరపు రామచంద్రమూర్తి,
ఆఫీసులోనైనను తెలుసుకొనవచ్చును. } ఏం.ఎ., సి.ఎ.బి.ఎ.డి., జనరల్ మేనేజరు.

ఆంధ్రుల చరిత్ర సంస్కృతి

ప్రతి ఆంధ్రుడు చదువ డగిన నద్యంధము. ఆంధ్ర రాష్ట్ర సాధనకు మిక్కిలి తోడ్పడిన గ్రంథము.

పే. 500. వెలరు. 6 0 0

బాలసరస్వతి వికటోరియల్ మీడియం డిక్షనరీ (ఇంగ్లీషు-ఇంగ్లీషు-తెలుగు)

విద్యకు, విజ్ఞానానికి, పరీక్షలో విజయానికి ఈ డిక్షనరీ పునయోగపడుతుంది. 1000 పేజీలు. పూర్తిక్యాల్లికో బైండు

మీడియం ధత 9 0 0

జెం డిక్షనరీ ధత 4 8 0

గానకళాబోధిని

అపూర్వ సంగీత గ్రంథము. గొప్ప అనుభవజ్ఞులచే తయారైనది. సంగీతము నేర్చుకొనుటకు, సాధనకు, పరీక్షలకు పెన్సలకు పెద్దలకు ఉపయుక్త పదు గ్రంథరాజము.

పే. 1000. రు. 10 0 0

తమ ఆత్మరుతోపాటు అధ్యాపకులను సంపదలరు.

వలయువారు: బాలసరస్వతి బుక్ డిపో, కర్నూలు.

బ్రాంచి: నెం. 6, నుంకురామచెట్టి వీధి, మద్రాసు.

కొత్త 'గెవాబాక్స్'

కొద్ది సొమ్ముకు
ఎక్కువ ప్రతిఫలము

రూ. 29/-

కొత్త 'గెవాబాక్స్'
అనేది అత్యంత

అకర్షణీయమైన ఒక చిన్ని కెమెరా. లోహపు బాడికి గల పంపు తిరిగిన మూలలు... చక్కగా గ్రెయిన్ చేయబడిన రెక్యూస్ లైనింగు....తళతళ మెరిసేట్లు పాలిష్ కాబడిన పట్టెంగులు....అందముగ తయారుచేయబడిన పూర్వ ప్రేక్షకులు—ఇవన్నీ కొత్త 'గెవాబాక్స్'కు విలువైన రూపము నిస్తున్నవి. అయినప్పటికీ దీని వెల రూ. 29/- లు మాత్రమే నిర్ణయింపబడినది.

ప్రత్యేక అకర్షణలు :—

- మూడు స్పీడ్లు అనగా : 1/50, 1/100 పైన ఫటర్ వర్క్స్. ఫటరుపైన ఒక కేబిల్ రిలీజ్ సాకెట్టు, ఒక స్టాండ్ యు షాప్ కాంటాక్టు ఈయబడును.
- ఈ కెమెరాతో ఏ రకపు ఫ్లాష్ బాట్రీని ఉపయోగించవచ్చును.
- పక్క-నుండు చిన్న మీటను తిప్పుటతో, కెమెరాను అతిసులువుగా తెరవవచ్చు, మూయవచ్చు.
- వైండింగు త్వరితముగ చేయుటకు అనువుగా ఫిలిమ్ వైండింగు వాచ్ కు మీట్టు అంచులు కలవు.
- ఫిలిం నంబరింగు విధోక్త రకంగా వైండింగ్ కవర్ అనుర్పబడివున్నది.

మీ గెవాబాక్సులో గెవాపాన్ 33°

లేక 36° ఉపయోగించండి.

'GEVABOX'

Allied Photographics Limited

ఎల్లయిడ్ ఫోటోగ్రాఫిక్స్ లిమిటెడ్

కస్తూరి చిల్డింగ్స్, జంషెడ్టీ తాతా రోడ్డు, బొంబాయి-1
(ప్రతి గురువారము రాత్రి 8.00 గంటలకు 41 మీటర్ బ్యాండు)
సిల్వన్ రేడియోమీద ఎ.పి.ఎల్. వారి 'ఫోటో-మేలా' వినండి.

బాలభాష

ఆంధ్రదేశంలో బాల బాలికలు అదే ఆటలు, పాదే పలుకులు, చెప్పకనే కథలు దీనిలో ఉన్నాయి. శ్రీ జేటూరి ప్రభాకర శాస్త్రిగారు సేకరించి ఈ అమూల్య గేయాలు చాచాపు 100 బొమ్మలతో అక్కడక్కడ వివరణములతో, అసటి మొవ్వుల పంట కాగితాలపై అందమైన అచ్చుతో వెల్లడించి.

“వదినెగారూ మీరు వాసిగలవారు వండబోయిన చోట కుండ నాకేరు!”

* * *

ప్రకాశకులు :

ఆర్యశ్రీ ప్రచురణాలయం;

54/55 ప్రెక్రాఫ్ట్ ఫస్ట్ ఫ్లోర్, రాయపేట,

మద్రాసు - 14.

కొనడానికి రూపాయిన్నర చాలు !!!

పోస్టల్ జిప్సోమ్

భగత్ రాం & సన్స్., చౌక్, బనారస్. (యు. పి.) ఇండియా.

BHAGAT RAM & SONS, Chowk, Banaras (U. P.) India

ఈ తురప్రత్యుత్తరాలు హిందీ లేక ఇంగ్లీషులో మాత్రమే. ప్రైవేట్ లిస్టెడ్ కంపెనీ రెండవతరపు పంపవలెను.

మ 4-తేది
విడుదల

రాజశ్రీ వారి

జయం మనదే

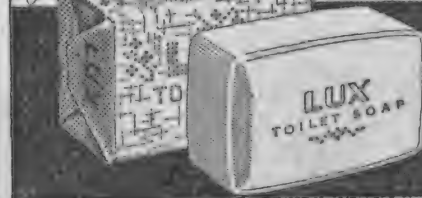
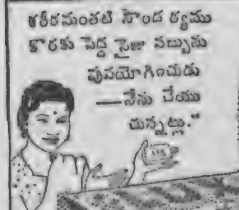
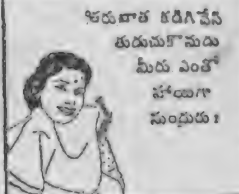
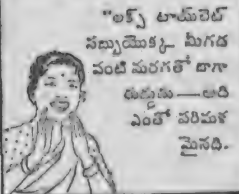
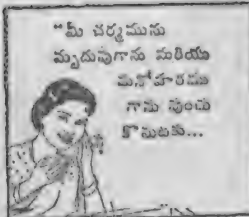
నిర్మాత
'సుందర్ లాల్ నహతా... టి.ఎస్. ప్రకాశరావు

SHAKA
STUDIO

రాజా సులోచన తెలుపుకు, మరియు శుద్ధతకు లక్స్ టాయిలెట్ సబ్బును కోరుకొనును

రాజా సులోచన సౌందర్య సూచనలు

వివిధా శారంగం
సౌందర్యముచిచ్చు
పుడమైన తెల్లని సబ్బు

భారత దేశంలో వయారుచేయబడినది

LTS. 476-50 TL

చందమామ

సంచాలకుడు : 'చక్ర పాణి'

జగత్ప్రసిద్ధి సంపాదించిన భారతీయ గ్రంథాలలో
“పంచ తంత్రం” ఒకటి. ఇందులోని కథలు కనీసం
అయిదువేల ఏళ్ళుగా భారతీయులు చెప్పకున్నట్టు
పరిశోధకులు వక్కాణిస్తున్నారు. క్రీస్తుపూర్వం 3-వ
శతాబ్దంలో, విష్ణుశర్మ అనే బ్రాహ్మణుడు ఈ కథలన్నిటినీ
సేకరించి “పంచ తంత్రం” అనే గ్రంథం రచించాడు.

ఈ గొప్ప గ్రంథం చాలా శతాబ్దాలక్రితమే అనేక
భాషలలోకి అనువదించబడి, వివిధ దేశాలలో గొప్ప
ఖ్యాతి సంపాదించుకున్నది.

ఈ గ్రంథాన్ని తేలికైన భాషలో, చక్కని ద్వీపదలో,
“చందమామ” పాఠకులకు అందించ నిశ్చయించాము.
ఉపక్రమణిక కిందటి సంచికలోనే వెలువడింది.
ఈ సంచికనుంచి అసలు గ్రంథం ఆరంభ మవుతున్నది.

మే
1956

సంపుటి 18
సంచిక 5

అట్టమీది బొమ్మ

గంధర్వరాజు చేతిలో ఓడి, పరాభవం భరించలేక ప్రాయోపవేశం చేసిన దుర్యోధనుడు, కర్ణాదుల కొరికవల్లనైతేనేమి, పాతాళంలో దైత్యులిచ్చిన సలహా వల్లనైతేనేమి ప్రాయోపవేశం మాని హస్తినాపురానికి తిరిగి వచ్చేశాడు.

తరవాత దుర్యోధనుడికి ఉత్సాహం చేకూర్చటానికి కర్ణుడు పెద్ద సైన్యాన్ని తీసుకుని జైత్రయాత్ర బయలుదేరాడు. అతను నాలుగు దిక్కులూ జయించి, గెలిచిన రాజ్యాలన్నీ దుర్యోధనుడి పరంచేసి, సంతోషపెట్టాడు. అప్పుడు దుర్యోధనుడు వెష్టవమనే యజ్ఞం చెయ్యటానికి తలపెట్టాడు.

ఈ యజ్ఞంకోసం సగరం వెలపల విశాల ప్రదేశాన్ని బంగారు నాగళ్ళతో దున్నించారు. తరవాత శిల్పులు పచ్చి యజ్ఞశాలలు నిర్మించారు. ఈ యజ్ఞానికి రమ్మని పాండవులను అహ్వనించటానికిగాను దుర్యోధను డొక దూతను ద్వైత వనానికి పంపాడు. ఆ దూతతో ధర్మరాజు, "మేము ప్రస్తుతం వనవాసానికి ఉన్నాము. యజ్ఞంకోసమై దీక్షకు భంగం కలగగూడదు. అందుచేత రాలేము," అన్నాడు. అప్పుడు భీముడు దూతతో, "మా అరణ్యవాసమూ అజ్ఞాతవాసమూ ముగియగానే మా అన్నగారొక యజ్ఞం చేస్తారు. అందులో దుర్యోధనుడూ, అతని తమ్ములు యజ్ఞ పశువులుగా ఉంటారు. ఆ యజ్ఞానికి నేను వస్తానని దుర్యోధనుడితో చెప్పి!" అన్నాడు. దూత తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

తరవాత దుర్యోధనుడు యజ్ఞాన్ని గొప్పగానే చేశాడు. అతడికి చాలా సంతోషం కలిగింది. ముఖ్యంగా కర్ణుడిచ్చిన ప్రోత్సాహం తలుచుకుని, పాండవులతో జరగబోయే యుద్ధంలో తాను గెలిచినట్టే భావించుకున్నాడు.

ఇది జరిగిన కొద్దికాలానికే, అక్కడ ద్వైత వనంలో, ఒకనాడు ధర్మరాజు నిద్రపోతుండగా, ఆయన కొక కల వచ్చింది. ఆ కలలో ఆయనకు అనేక అరణ్య మృగాలు కనిపించాయి. "మీరెందుకు వచ్చారు? నాపల్ల మీకు కావలసినదేమిటి?" అని ధర్మరాజు వాటిని అడిగాడు.

"మహాత్మా, మేము ఈ ద్వైతవనంలో వుండే మృగాలం. ఎంతోకాలంగా మీ తమ్ములు మమ్మల్ని వేటాడి, మా పంశాలు పూర్తిగా నాశనమయ్యే స్థితి తెచ్చిపెట్టారు. మాయండు దయవుంచి మీరు మరొక అరణ్యానికి వెళ్లి, మమ్మల్ని బతకనివ్వండి!" అని అవి జవాబు చెప్పాయి. ధర్మరాజు దీనికి అంగీకరించి, మరునాడే తన తమ్ములతో భార్యతోసహా కామ్యక వనానికి వెళ్ళిపోయాడు.

మిత్రభేదం

ఒక అరణ్యములో - ఒక్క సింహము
ఒక ఎద్దు మైత్రితో - ఉండుట జూచి;
కనుల నిప్పులు పోసు - కొని ఒక నక్క
పని గట్టుకొని వాని - పగవారి జేసె.

అది ఎట్టులన్నచో - అలింపుడింక
గుదిగుచ్చి చెప్పెద - మది నిల్పుకొనుడు.
కలదొక్క పురము క-ల్ములకు నాకరము,
కలడా పురమున - కలిగినవాడు—

అలవర్తమానకు - డను వర్తకుండు,
తెలివి తేటలు గల - కులపుత్రు డతడు.
అత డొక్క రాత్రి శ - య్యాగతుండగుచు
మతి ధనార్జనసేయు - మార్గాల దలచె.

ధనముతో రానిది - ధరణిలో లేదు,
గనుక సంపాదించ - గడగు మానవుడు.
ధనమున్నవాడె వి - ద్వాంసుడై చెల్లు
ధనమున్నవాడె భూ - మిని పూరుమండు.

ధనమున్నవాని చెంతనె నేస్తు-లుండ్రు;
ధనమున్నవాని చెంతనె బంధువులును.
ధనము లేకున్నచో - మనసెంతయున్న
పనవాసిగా వాని - జనులు చూచెదరు.

కలిగిన పగవారు - కలిసి రాగలరు;
కలదిపోయిన బంధు - వులు కానివారె.
లోకులందఱు ధన - లోభము వలన
చీకటి కాడైన - చేర బోవుదురు.

పేదవారై నట్టి - పెద్దల వీడి
పోదురు దూరమై - పుత్రులు గూడ.
ముదుసలి యైనను - ముడుపున్నవాడు
పదునారు వర్షాల - బాలకు డెను.

పదునారు వర్షాల - బాలకుడైన,
అది లేనిచో పట్టి - ముదిపినుగొను.
అగును గావున ధన - మార్పించు కొఱకు,
తగిన ఉపాయము - తలపోయవలయు.

ఆరు దారులు గల - వార్జనమ్మునకు,
 ధారుణీ పతిసేవ; - దారి యాచనలు;
 వ్యవసాయ; మదిగాక-పాండిత్య మొకటి;
 వ్యవహార; మావయి - వర్తక మొకటి.

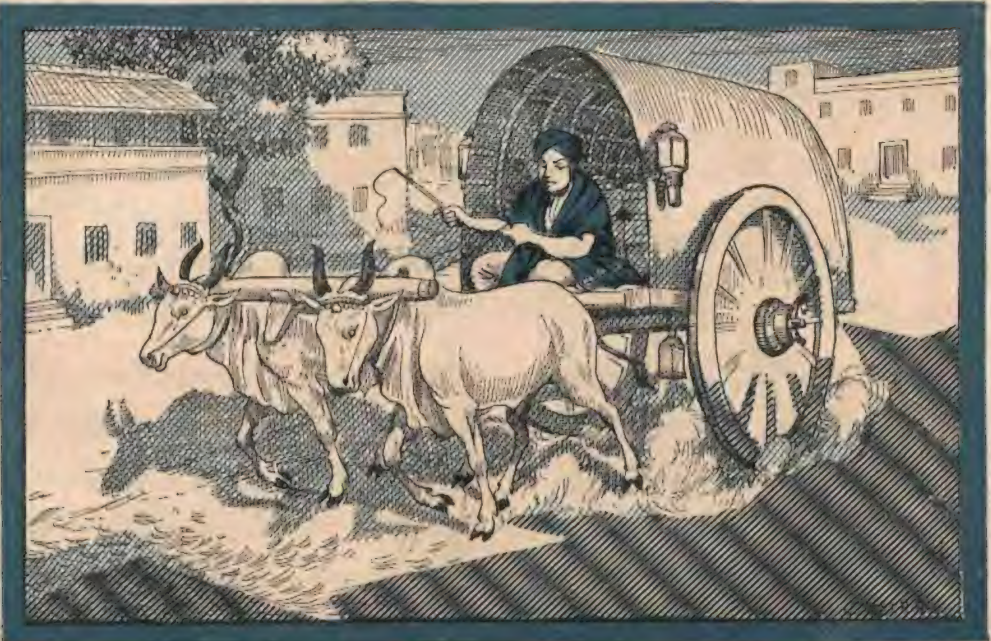
వీనిలో ఈత్రమ - మౌను వర్తకము,
 వినాడు వ్యర్థమై - పోనిది సుమ్ము.
 ఎందరో యాచకు, - లందున దాత
 ముందు పాత్రాపాత్ర - ముల జూడలేడు.

వ్యవసాయమున చిక్కు-లా! పెక్కులుండు;
 అవని వర్జము లేక - అది చెడిపోవు.
 వడ్డీల కిచ్చిన - వసుధ ధనమ్ము
 గడ్డిపోచయు రాక - కడ వెళ్లవచ్చు.

సేవకా వృత్తిలో - చెడుగులు కలవు;
 పావన మార్గమ్ము - వర్తక మొకటె.
 —అని తలపోసి వై - శ్వ కుమారకుండు
 పనివినె మరునాడె - ధనము గడింప.

నరుకును కుండల - బిరబిర నింపి
 పర దేశములకేగి - తిరిగి రాదలచి,
 శుభదినమ్మును జూచి - సొంత పెద్దలను
 శుభమనిపించి వై-శ్వుడు ప్రయాణించె.

తమ యింటి గిత్తలే - తన బండి నీడ్చు
 కొమరైన సంజీవ - కము, నందకమ్ము.
 ఎంత భారమైన - నీడుపగలవు.
 అంతేల? జవనత్వ - మంతము లవ్వి.

యమునానదీ తీర - మందలి యిసుక
గిమగిమ లాడించె - గిత్తల దారి.
సంజీవకమ్మను - చక్కని గిత్త
పుంజుకోలేక ఆ - బుజుగులో చిక్కి

కాడి తప్పించి ఆ - క్కడ కాలు వణికి
ఈడిగిలం బడె - నిడువలేక.
బండిగిత్త అవస్త - పరికించి వర్త
కుండు, మనస్సున - కుందుచు నిలిచె.

ఆ యెద్దు పైనున్న - అనురాగమునను
పాయక మూన్నాళ్ళు - ప్రక్కనే ఉండె.
చెంతనున్నట్టి వా - రెంతయో వగచి
చింతించుచున్న ఆ - సెట్టితో ననిరి:

క్రూరమృగాలతో - గుబులు పుట్టించు
ఘోర శాసనమున - గూర్చుంట తగదు.
ఒక ఎద్దు కొఱకు ఈ - ఉన్న వారెల్ల
సుకము గోల్పోయిన-శుభ మెట్టులగును ?

కొంచెము కోసమై - గొప్పవేనాడ
మంచిది కాదన్న - మాట సత్యమ్ము.
గొప్ప కార్యాలకై - కొంచెము పదలు
ఔప్పడు నయ శాస్త్ర-హితము, సమ్మతము

బలియౌదుమా ? ఒక్క-పసరమ్ము కొఱకు
బలగమ్ముతోపాటు - పులుల గుంపులకు.
అది నిజమేనని - ఆ వర్తకుండు,
పదుగురు మనుషుల - పడి పున్న గిత్త

కావలాకై వుంచి, - కదలెను దారి.
ఆ పదిమంది భ - యంపడినారు.
మరునాడె సెట్టిని - దరియంగ నేగి,
'మరణించినది - గిత్త మనవి' అన్నారు.

ఆ వార్త విని దుఃఖ - మంది వర్తకుడు
కావలసిన యట్టి - కర్మల జేసి
పోలేక పోలేక - పురపుర పొక్కి
మూల బలమ్ముతో - ముందుకు సాగె.

ఇసుకలో అక్కడ - ఇరుకు కొన్నట్టి
పసిగిత్త యమునపై - పచ్చెడు గాలి
చల్లగా సోకి వి - శ్రాంతి చేకూర్చు
మెల్ల మెల్లన లేచి - మెడసాపి నిలిచె.

పచ్చల బోలిన - పచ్చిక మేసి
విచ్చలవిడినుండు - వృషభమ్ము బలిసె.
బొంపలమై శివు - నందికేశ్వరుని
చందమ్ముగా బల - సంపన్న మయ్యె.

బలిసె మూపురము, క-న్నుల వాడియెక్కె,
పలపలమని వన్నె - తళతళలాడె.
పుట్టల కొమ్ముల - బొడిచి కొరాడు
గట్టిఱంకెల కొండ - గట్టుల గలచు.

గిట్టలు తాటించి - గిపెట్టుకొను చు
కట్టడయే లేక - కానలో దిరుగు
యమునానదీ తీర - మం దెల్లచోట్ల
కొమరొందు నా యెద్దు - కొమ్ములు దిరిగి.

దేవుని దయయున్న - దిక్కుమాలినది
నేపళమ్ములు దేత - నిక్కుచు బ్రదుకు.
పూలలోపల బెట్టి - పూజించు నదియు
పాలిపోవును కాని - కాలమైనపుడు.

అడవిలో త్రోసిన - యదియు పర్థిల్లు;
గుడిదాచినది పాడు - పడి పోవుచుండు.
అనినారు పెద్దల - య్యది సత్యవాక్కు;
మన గిత్తయే నిద - ర్శనము దానికిని.

వ్యత్యాసం

చంద్రాపీడుడు కాంచన నగరపు రాజు. ఆయనవద్ద ధవళముఖుడని ఒక సేవకుడుండేవాడు. ధవళముఖుడు ఏ రోజు కూడా కొలువునుంచి నేరుగా ఇంటికి వచ్చేవాడు కాదు. ఎక్కడో భోజనం చేసి తాంబూలం వేసుకుని, బాగా పొద్దుపోయిం తర్వాత యిల్లు చేరుకునేవాడు.

ధవళముఖుడి భార్య ఒక రోజు తన భర్తను, “ఏమండీ, మీరు ప్రతిరోజూ ఎక్కడో భోజనం చేసి వస్తారుగదా, ఎవరు మీకు భోజనం పెడతారు? ఎందుకు పెడతారు?” అని అడిగింది.

ధవళముఖుడు భార్యతో, “నాకు ఇద్దరు మంచి స్నేహితులున్నారు. అందులో ఒకడు కల్యాణవర్మ అనేవాడు. అతను నాకు తనవద్ద వున్నది యేది కావాలన్నా యిస్తాడు. ఇక రెండోవాడు వీరబాహు అనేవాడు. అతను నాకు ఎలాటి ప్రాణ

స్నేహితుడంటే, అవసరమైతే నా ప్రాణానికి తన ప్రాణం అడ్డువేస్తాడు!” అన్నాడు.

తన భర్తకు అంత గొప్ప స్నేహితులున్నారని విని ధవళముఖుడి భార్య చాలా సంతోషించింది. “ఏమండీ, నాకు మీ మిత్రులను ఒకసారి చూపుతారా?” అని భర్త నడిగింది.

“దానికేం భాగ్యం? రేపు నావెంట రా! ఇద్దరి యిళ్లకూ వెళ్లివద్దాం!” అన్నాడు ధవళముఖుడు.

మర్నాడు ఉదయం భార్య భర్త లిద్దరూ కల్యాణవర్మ ఇంటికి వెళ్లారు. అతడు వారిని గొప్పగా సత్కరించాడు. అతణ్ణి గురించి తన భర్త చెప్పినదానిలో అతిశయోక్తి లేదని ధవళముఖుడి భార్య తెలుసుకున్నది.

తరవాత ఆ దంపతులిద్దరూ వీరబాహు ఇంటికి వెళ్లారు. వారు వెళ్లేసరికి వీరబాహు ఎవరితోనో చదరంగం ఆడుతున్నాడు.

అతను ధవళముఖుడికేసి ఒకసారి చూసి, “ఏమోయ్, వచ్చావా? కూచో!” అని తిరిగి అటలో నిమగ్నుడయ్యాడు.

భార్య భర్తలు కొంచెంసేపు కూచుని “వెళ్ళివస్తాం!” అన్నారు. వీరబాహు తల ఎత్తకుండానే, “మంచిది!” అన్నాడు.

ధవళముఖుడితో భార్య, “కల్యాణ వర్మకన్న ఈ వీరబాహు మీకు ప్రాణస్నేహితుడని చెప్పారుగదా, ఇతనికన్న అతనే మనని ఎంతో ఆదరంగా చూశాడే?” అన్నది.

“వారిద్దరి మధ్యా గల వ్యత్యాసం చూడాలంటే, రేపు నువు యిద్దరిదగ్గిరికివెళ్లి, నామీద రాజుగారికి ఆగ్రహం వచ్చిందని చెప్పు,” అన్నాడు ధవళముఖుడు భార్యతో.

ఆప్రకారమే ఆమె మర్నాడు ముందుగా కల్యాణవర్మ యింటికి వెళ్ళి అతనితో, “అయ్యా, నా భర్తపై రాజుగారు అలిగారు. మీరు మీ మిత్రుడికి యేమైనా సహాయపడగలరా?” అని అడిగింది.

కల్యాణవర్మ హడలిపోయి, “అమ్మా, నేను వర్తకం చేసుకునేవాణ్ణి. రాజుగారిని ఎదిరించి నేనేం చెయ్యగలను. నీ భర్త దేశం వదలి పారిపోవటం మంచిది,” అన్నాడు.

ధవళముఖుడి భార్య అక్కడినుండి బయలుదేరి వీరబాహు యింటికి వెళ్లి అతనితోకూడా అదే మాట చెప్పింది. ఈ మాట వింటూనే వీరబాహువు డాలూ, కత్తి పట్టుకుని ఆమె వెంట బయలుదేరి వచ్చి ధవళముఖుడితో, “మిత్రమా, నీమీద రాజుకు కోపం తెప్పించిన తుచ్చుడెవడో చెప్ప! వెంటనే ఆ పాపాత్ముణ్ణి హతమార్చు తాను!” అన్నాడు ఆవేశంతో.

ధవళముఖుడు నవ్వుతూ “కూచోవోయ్. మంత్రిగారు మంచిమాటలతో రాజుగారిని నాపట్ల సుముఖుణ్ణి చేశారులే!” అన్నాడు.

వీరబాహు వెళ్లిపోయాక ధవళముఖుడు భార్యతో, “చూశావుగదా, నా ఇద్దరు మిత్రులలో గల వ్యత్యాసం!” అన్నాడు.

11

[తాము నివసించే అడవి ప్రాంతాలను, నరవాహనుడు తన అనుచరులకు భారదీత్రం చేశాడని తెలియగానే, కొయపెద్దలందరూ భగ్గున మండిపడ్డారు. వాళ్లందరూ తోడేలు గూడెంలో సమావేశమై, నరవాహనుణ్ణి ఎదిరించాలనే నిశ్చయానికి వచ్చారు. కొయపృథ్వుడు ముందుగా ఒక దూతను శాంతి రాయబారిగా నరవాహనుడివద్దకు పంపాడు. తరవాత—]

తోడేలుగూడెంలో కొయపెద్దల సమావేశాంతరం జరిగిన గాథంతా శివదత్తుడు చెప్పుకుపోతున్నాడు. మందరదేవుడు అంతా శ్రద్ధగా ఆలకిస్తున్నాడు.

"నేను భయపడినంతా అయింది!" అన్నాడు శివదత్తుడు. "దూత, గాడిదమీద ఎక్కిరావటం చూసిన ఇద్దరు యువకులు మైదానంకేసి పరిగెత్తి కొద్దిసేపట్లో దూతను గూడెం చేర్చారు. అతడి వాలకం చూస్తూనే పాపం, అతడు పడిన బాధలు ఎలాంటివో నేను ఊహించ గలిగాను.

దూత తాను పడిన నరక యాతన అంతా వివరంగా చెప్పాడు. సైనికులు అతణ్ణి నరవాహనుడి దగ్గరకు తీసుకు పోయారు. నరవాహనుడు, కొయపృథ్వుడు రాసిన లేఖ చదువుకుని మండిపడి, దూతను యాభై కొరడాదెబ్బలు కొట్టించి, తల బోడి చేయించి, ముఖమంతా మసిపూసి, గాడిద మీద రాజవిధులు పూరేగింపించాడు. తరవాత 'మీ కులపెద్దకు యిది నా బవాబు!' అంటూ అతడి వీపుకు ఒక మేకచర్మం కట్టించాడు. దానిమీద ఒక కొయవాణ్ణి,

నరవాహన సైనికుడు గొలుసులతో బంధించి తీసుకుపోతున్నట్టు చిత్రంపించాడు.

ఆ చిత్రంలోని భావాన్ని అర్థంచేసుకున్న పృథ్వుడు నాకేసి తిరిగి, “అయితే, మాకు బానిసబ్రతుకో, మరణమో తప్పదన్నమాట. ఈ రెంటిలో తప్పనిసరైతే నేను మరణాన్నే కోరుకుంటాను!” అన్నాడు. ఆ నిమిషాన అతడి నేత్రాలనుంచి నిప్పులు కురిసినై.

పరిస్థితులు నాకు అనుకూలంగా కాక పోయినా, నరవాహనుడికి వ్యతిరేకంగా పరిణామిస్తున్నట్టు నేను గ్రహించాను. సమరసేనుడి మరణానంతరం, యిక తనను కుండలినీ ద్వీపంలో ఎదిరించేవా

రెవరూ లేరన్నగర్వంతో వున్న నరవాహనుడికి యీ కోయల తిరుగుబాటు ఒక గుణపాతాన్ని నేర్పగలదు!

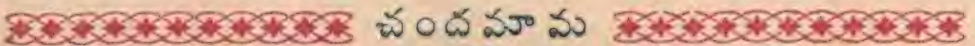
“శివదత్తా, మీ నరవాహనరాజు ప్రదర్శించిన పాగరుబోతుతనం గమనించారు గదా?” అంటూ నాకేసి సాభిప్రాయంగా చూశాడు పృథ్వుడు.

“అయితే మీరు యుద్ధానికి సిద్ధమేనన్నమాట?” అని అడిగాను.

కోయపృథ్వుడు ఒకక్షణకాలం తలవంచుకుని, తరవాత సాలోచనగా నాకేసి చూస్తూ, “అంతకన్న మరే మార్గమూ నాకు కనబడటంలేదు. లోగడ మీరు చెప్పినట్టు సుశిక్షితులైన అతడి సైనికులను, ముఖాముఖి ఎదిరించటం ప్రమాదకరం. కనుక పొంచివుండి హఠాత్తుగా మీద పడి శత్రువులను చీకాకువరిచే యుద్ధతంత్రాన్ని అనుసరించటం క్షేమంగదా?” అన్నాడు.

“కాని ఆ పద్ధతి విజయాన్ని సమకూర్చలేదు. ఏదో ఒకనాడు, మీరు కుండలినీ నగరాన్ని, రాజప్రాసాదాన్ని ముట్టడించ పలసివుంటుంది!” అని చెప్పాను.

అవునన్నట్టు పృథ్వుడు తల వూపాడు. అంతలో నలుగురైదుగురు కోయ యువకులు కేకలువేస్తూ, మేము వున్న చోటకు

పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. పృథ్వీ చూస్తూనే నమస్కరించి, “అయ్యా, శత్రువులు పెద్ద బలగంతో మనమీదకు దాడి వస్తున్నట్టుంది. పదాతి ఆస్వికదళాలే కాక, కొందరు ఏనుగులమీదకూడా ఎక్కి వస్తున్నారు. వాళ్లు వేలసంఖ్యలో వున్నారు. మనం ఏంచేయాలి?” అని అడిగారు.

“మనం అంతపెద్ద సైన్యాన్ని ఎదిరించబోవటంలేదు,” అన్నాడు పృథ్వీ నిబ్బరంగా, “ఆ వచ్చే శత్రువులను యీ అడవిలో తమకు తోచినచోటకి వెళ్ళనివ్వండి, కాని, వీలు దొరికినప్పుడల్లా హఠాత్తుగా దాడిచేసి చీకాకువరచండి!”

“మనం మచ్చికచేసిన పులులనూ, సింహాలనూ వుపయోగించవచ్చా?” అని ఒక కొయ యువకుడు ప్రశ్నించాడు.

“ఓ, నిస్సందేహంగా!” అన్నాడు పృథ్వీ. “విష బాణాలనూ, విష సర్పాలనూ...ఎలా అయినాసరే, శత్రువు హడలెత్తేట్టు చేయండి!”

ఈ ఆజ్ఞలు విని కొయయువకులు వెళ్లిపోయారు. శత్రువులమీద మచ్చికచేసిన పులులనూ, సింహాలనూ యెలా వుపయోగిస్తారో నా కర్థంకాలేదు. విషపు బాణాల సంగతి నాకుతెలుసు. అడవులలో నివసించే

అనేక ఆదిమబాతులు శత్రుసంహారానికి విషపూరితమైన బాణాలను ప్రయోగిస్తారు. అవి ఒకసారి శత్రువును తాకితే, వాటి మొనలకు పూసివున్న విషకారణంగా— ఆ శత్రువు నానా యాతనా పడి తప్పక మరణించ వలసిందే.

“శివదత్తా, మిమ్మల్ని నేనొక రహస్య ప్రదేశానికి తీసుకుపోతాను. మీ అనుచరులు కూడా నిరభ్యంతరంగా మీవెంట రావచ్చును,” అన్నాడు కొయపృథ్వీ.

ఆ రహస్యప్రదేశం యొక్కడో, యీ పట్టున అక్కడికి వెళ్లవలసిన అవసరమేమిటో నా కర్థంకాలేదు. నా సంశయాన్ని

గమనించిన వృద్ధుడు నవ్వుతూ, "శివదత్తా, శత్రువులనుంచి కాపాడుకునేందుకు మాకూ మీవలెనే కొటలూ, కందకాలూ, యితరత్రా సాధనాలూ వుంటవి. నే చెప్పుతున్న రహస్యప్రదేశం, మా కోయలలో కొద్దిమందికి తప్ప, అందరికీ తెలియదు. అదికొన్ని పందల సంవత్సరాలకిందట శిథిలమైపోయిన ఒక కొండమీది దుర్గం. సరవాహనుడికి వ్యతిరేకంగా మేము జరపబోయే యుద్ధం, అక్కడి నించే సడవబడుతుంది," అన్నాడు.

వృద్ధుడు అంత చెప్పింతరవాత, ఆపైన అక్షణ్ణి నేను ప్రశ్నించదలచలేదు. నేను నా అనుచరులతో బయలుదేరాను. కోయ

వృద్ధుడివెంట కొంతమంది యువకులు వున్నారు. అందరం కలిసి దట్టంగా వున్న అడవిప్రాంతంకేసి బయలుదేరాం. మేము వెళ్ళే మార్గంలో అనేక కోయగూడెలు వున్నవి. ప్రతి గూడెంలోనూ యుద్ధసన్నాహాలు జరుగుతున్న సూచనగా చాలా కొలాహలం కనబడింది.

ఒక గూడెంలో కొందరు కోయ యువకులు నాలుగైదు చిరుతపులులకు మెడలకు తాళుకట్టి చిన్న చిన్న గుడిశెలనుంచి బయటికి లాక్తువస్తున్నారు. ఎంతోకాలంగా మచ్చిక చేయబడిన ఆ పులులు, పెంపుడు కుక్కలలాగా వాళ్ళవెంటపడి వస్తున్నవి.

"శివదత్తా, వీటినే మా కోయభటులు, సరవాహనుడి పైనికులమీద ప్రయోగించ నున్నది. విచ్చలవిడిగా వదలబడిన ఒక్కో పులి, వందమంది దీరులపెట్టు అని మీరు త్వరలోనే గ్రహిస్తారు. ఇక, సరవాహనుడి ఏనుగుల మందలను చెల్లాచెదరు చేయటానికి అవసరమైన సింహాలూ, కాలిబంట్లను హతమార్చేందుకు అయుధాలూ మాదగ్గర తయారుగా వున్నవి," అన్నాడు వృద్ధుడు.

ఆ సమయంలో, ఆ కోయల ధైర్యసాహసాలను నేను మెచ్చుకున్నాను. విజయంలో ఆ వృద్ధుడికి వున్న సమ్మకం నన్ను చాలా ఆశ్చర్యపరిచింది. సుశిక్షితమైన సైన్యాన్ని,

పెంపుడు మృగాలద్వారా, అక్కడ యిక్కడ ప్రయోగించిన విషపు బాణాల పల్లా జయించటం సాధ్యమైయ్యే పనికాదని ఆ వృద్ధుడికి తెలియదు.

అతడు దీర్ఘాలోచనతో తల వంచుకుని ముందుకు నడుస్తున్నాడు. చిన్న చిన్న గుట్టలూ, పుట్టలూ చాటుకుంటూ కిక్కిరనిగా వున్న ప్రాంతాన్నించి మేము ముందుకు కదులుతున్నాం. ఒకచోట పది మంది కోయలు చిన్న చిన్న బుట్టలలో వున్న వేటినో ఒకపెద్ద గంపకు చేరవేస్తున్నారు. ఆ చేరవేయటంలో వాళ్ళు కనబరుస్తున్న జాగ్రత నన్ను ఆశ్చర్యపరిచింది.

“అ పెద్ద గంపలో వాళ్ళు వేస్తున్న వేమిటి?” అని వృద్ధుణ్ణి అడిగాను.

“సర్పాలు!” అన్నాడు వృద్ధుడు. “...విష సర్పాలు! వీటి వువయోగం యేమిటో మీరు త్వరలోనే చూస్తారు!” అంటూ నవ్వాడు.

అసరికి మేమంతా ఒకానొక కొండ ప్రాంతానికి చేరాం. ఎదురుగా యెత్తయిన కొండ వున్న సూచనగా, చాలా యెత్తున చెట్టూ చేమలూ కనిపించాయి.

“మనకు యెదురుగా వున్నది చాలా యెత్తయిన కొండ అనీ, దానిమీద ఒక శిథిల మైన దుర్గం వున్నదనీ యీ ద్వీపంలో చాలా మందికి తెలిదు. చిన్నప్పటినుంచీ ఈ ప్రాంతాల తిరిగిన మాబోటివాళ్ళకు మాత్రం దాని ఉనికి తెలుసు!” అన్నాడు వృద్ధుడు.

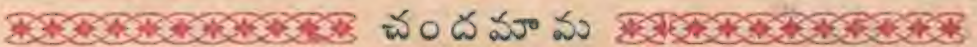
నేను తలవూపి వూరుకున్నాను. ఒకవేళ యీ నట్టడవిలో బలమైన దుర్గం అంటూ వెకటి వుంటే, నరవాహనుణ్ణి అక్కడినించి ఎదిరించటం చాలా తేలిక అని నాకు తోచింది. ధైర్యసాహసోపేతులైన రెండు మూడు వేలమంది కోయయువకుల సాయంతో, నరవాహనుణ్ణి అక్కణ్ణించి నానా తిప్పలూ పెట్టవచ్చు.

“కొట బాగా శిథిలమైపోయివున్నదా?” అని వృద్ధుణ్ణి అడిగాను.

“బాగా శిథిలమైపోయిందని చెప్పలేం కాని, మొత్తంమీద శిథిలమైన దశలోనే వుంది. ఐనా, ఒకసారి మనం దాన్ని ఆక్రమించుకు కూచుంటే, అక్కడికి శత్రువులు పాదచారులై తప్ప, గుర్రాలమీదగాని, వినుగులమీదగాని రాలేరు. ఒకవేళ శత్రువులు గుంపులుగావస్తే, పైనుంచి రాళ్ళు దొర్లించి వాళ్ళను హతమార్చవచ్చు. ఒకరొకరుగా పచ్చేట్టయితే, అక్కడి చెట్లమీద దాగివుండి, విషపు బాణాలతో వారిని తుడముట్టించవచ్చు,” అన్నాడు వృద్ధుడు.

వృద్ధుడి మాటలు నన్ను చాలా సంతోషపరిచినై. తుదకు విజయం బలవంతుడైన

నరవాహనుడిదే...లోపల
అతడు సైనిక...పలసి
వుంటుంది. అ...పట్టణ
ప్రాంతాల గల ప్రజల...తడి క్రూరపాల
నకు ఎదురుతిరిగితే అతడి పతనం తప్పదు!

మేము క్రమంగా కొండ ఎక్కసాగాం.
ఆ ప్రాంతం అంతగా జనసంచారం ఎరగ
దన్న సూచనగా—ఎక్కడా నడిచేందుకు
మార్గమే కనబడలేదు. మా ముందున్న
కొయ యువకులు, పాదలనూ, తీగలనూ
సరికి మాకు మార్గం చేయసాగారు.

బాగా మిట్టమధ్యాహ్నం అయేసరికి
మేము కొండ ఎక్కి శిథిలదుర్గం చేరాం.
అది చాలా ఎత్తయిన కొండ అని అక్కడకు
చేసినతరవాతగాని నాకు బాగా అర్థంకాలేదు.
అక్కడవున్న ఒకానొక శిథిలమైన గోడమీద
నిలబడిచూస్తే మొత్తం కుండలినీడ్వీపం,
దాన్ని అన్నివైపులా ఆవరించివున్న మహా
సముద్రం కనిపించాయి.

దుర్గం ఎలాంటి స్థితిలో వుంది? శత్రు
పులనుంచి రక్షణకు దీన్ని ఎంతపరకు వుప
యోగించుకోవచ్చు? అసలు వాళ్ళు యింత
దూరం రాగలరా? ఇలాంటి ఆలోచనలతో
నేను ఆ దుర్గాన్ని పరీక్షించసాగాను.

దుర్గం ఒకప్పుడు చాలా బలవత్తరమైనదే
అనేందుకు అక్కడ శిథిలస్థితిలో వున్న
పెద్దపెద్ద స్తంభాలూ, గోడలూ సాక్ష్యంగా
కనబడుతున్నవి. దుర్గంలో ప్రవేశించేం
దుకు వున్న పెద్దద్వారం తలుపులలో ఒకటి
విరిగిపోయి పక్కకు ఒరిగివున్నది. రెండవది
తుప్పపట్టి పడిపోయేందుకు సిద్ధంగావుంది.

“శివదత్తా, మీకు దుర్గంలోపలకు పోయి
చూడాలని వుంటే, మా యువకుల్లో ఒకణ్ణి
మీవెంట పంపగలను,” అన్నాడు కొయ
వృద్ధుడు. అంతలో మా చెవులకు భీకర
మైన కేకలూ, ఏనుగుల ఘోరకారాలూ విని
పించినై. “అదేమిటి?” అంటూ వృద్ధుడు
అటుకేసి చూశాడు. (ఇంకా వుంది)

బ్రహ్మదత్తుడు కాశీరాజ్యాన్ని పరిపాలించే కాలంలో బోధిసత్వుడు ఒక పల్లెటూరి బ్రాహ్మణకుటుంబంలో జన్మించాడు. అతని పేరు సామదత్తుడు. అతని తండ్రి అతి బీదవాడు, తనకున్న కుంట పాలమూ సేద్యం చేసుకుని ఎలాగో జీవించేవాడు.

సామదత్తుడు పెరిగి పెద్దవాడై, తన తండ్రి కుటుంబ పోషణకోసం పడేశ్రమ కళ్యాణరామాని ఎంతో విచారించాడు. తన తల్లిదండ్రులను సుఖపెట్టటానికి అతనికి ఒకటే మార్గం కనిపించింది. అదేమంటే, తాను ఎక్కడనైనా విద్యనేర్చుకుని కొలువులో ప్రవేశించటం. తానుకూడా తండ్రితో పాటు కష్టపడవచ్చు, కాని ఉన్న పాలం కొద్దిగనక ఫలితం ఉండదు. అందుకని సామదత్తుడు తండ్రితో, “నేను తక్షిలా నగరం వెళ్లి విదైనా విద్య నేర్చుకుంటాను,” అన్నాడు. తండ్రి సమ్మతించాడు.

సామదత్తుడు తక్షిలవెళ్లి, ఒక గురువు వద్ద శుశ్రూషచేసి విద్య నేర్చుకుని తిరిగి స్వగ్రామానికి వచ్చాడు. తన తండ్రి ఎప్పటిలాగే తనకుగల రెండు ఎద్దులతో ఆ కుంట పాలమే సాగుచేస్తూ, ఉదయం లగాయతు అస్తమయందాకా శరీరశ్రమ చేస్తున్నాడు. ఇది చూసి సామదత్తుడు, ఇక ఒక్కక్షణం కూడా ఉపేక్షించరాదనుకుని, మర్నాడే బయలుదేరి కాశీనగరం వెళ్లి అక్కడ రాజు దగ్గర కొలువులో ప్రవేశించాడు.

ఇది జరిగిన కొద్దిరోజులకే సామదత్తుడి తండ్రివద్ద ఉన్న రెండు ఎద్దులలో ఒకటి కాస్తా మరణించింది. ఎన్నో విశ్మయకరమైన పోషణ, తనచేత పోషించబడుతూ ఉండిన ఎద్దు పోయేసరికి సామదత్తుడి తండ్రికి ఒక చెయ్యి పడిపోయినట్టయింది. తన కొడుకు ప్రయోజకుడై రాజుగారివద్ద కొలువుచేస్తున్నాడని, రాజుతో చెప్పి

ఒక్క ఎద్దును [redacted] అనే
ఉద్దేశంతో, సోషల్ [redacted] శాసనగ
రానికి వెళ్లి తనకొడు [redacted] యిలున్నాడు.

జరిగినదంతా [redacted] సోమదత్తుడు
తండ్రితో "అమ్మా, నువ్వు పెద్దవాళ్ళయి
పోయారు. ఆ కాస్త భూమికోసం ఎందుకు
తాపత్రయపడతారు? మీరుకూడా వచ్చేసి
నావెంట ఉండండి. విదోవిధంగా జరిగి
పోతుంది," అన్నాడు.

దానికి తండ్రి సుతరామూ ఒప్పుకోక,
"నేను ఆ గడ్డమీదనే పోవాలి. అది వదిలి
పెట్టి రానేరాను. ఇంకొక ఎద్దును ఇప్పించా
వంటే మడి దున్నుకుంటూ హాయిగా కాల

క్షేపం చేస్తాను. నాకు అక్కడ ఉండే శాంతి
ఇక్కడికివస్తే ఉండదు," అన్నాడు.

సోమదత్తుడు కొలువులో చేరి కొద్ది
రోజులే అయి ఉండటంచేత అతనివద్ద
ఎద్దును కొనటానికి తగిన డబ్బులేదు.
రాజును యాచించటం భావ్యంగా ఉండదు.
నిన్నగాక మొన్ననే వచ్చి అప్పుడే చెయ్యి
చాస్తున్నాడని రాజు గారు అనుకోగలరు.
అందుచేత అతను తండ్రితో, "నేను
రాజును ఎద్దుకోసం యాచిస్తే 'నీకు ఎద్దుతో
ఏంపని? ఎవరికోసం అడుగుతున్నావు?'
అని ప్రశ్నలు వేస్తారు. అదీకాక కొలువు
చేసేవారు యాచించటం ధర్మంకాదు. నీకి

బాధలేవీ లేవు. ఉన్న సంగతి అంతా చెప్పి, ఒక ఎద్దును దయచేయించమని అడుగు. రాజు తప్పక ఇస్తాడు,” అన్నాడు.

దీనికి తండ్రి ఒప్పులేదు. “నాయనా, నేను పల్లెటూరివాణ్ణి. ముసలివాణ్ణి. నాకు నాగలి పట్టటం తప్ప మరేమీ తెలీదు. ఎక్కడ రాజుగారు, ఎక్కడ దర్బారు, ఎక్కడ నేను! నాకా సభలోకి అడుగు పెడితే నోటమాటకూడా రాదేమో. రాజు గారితో ఎట్లా మాట్లాడాలో, ఆ మర్యాద లేమిటో నాకేమైనా తెలుస్తాయా? వద్దు, వద్దు! ఎట్లాగో నువ్వే నాకు పనిసానుకూలం చేసిపెట్టు,” అన్నాడాయన కొడుకుతో.

“అదేమిటా రాకుండా నేను ఒక పని చేసి రాసి ఇస్తాను. దాన్ని రెండు రోజులు పల్లెవేసి రాజుగారి దగ్గికి పంపి చదువు. నీ పని సానుకూలమవుతుంది,” అని సానుదత్తుడు తండ్రికి ధైర్యం చెప్పాడు. తరవాత అతను ఈ జ్ఞోకం రాసి తండ్రిచేత పల్లెవేయించాడు.

“ద్వే మేం గోణా, మహారాజ,
యేహి ఖైత్రం కసామసే;
తేను ఏకో మతోదేవ,
దుతియం దేహి ఖత్తియ.”

దీని భావమేమంటే: “మహారాజా, నాకు రెండు ఎడ్లుండేవి. వాటితో సేద్యం

చేసుకునేవాణ్ణి. టి చచ్చి పోయింది. ఓ యెద్దును యిప్పించండి,” అని

ముసలివాడు చా - శ్రమపడి యీ శ్లోకాన్ని కంఠస్థం చేసుకున్నాడు. తరవాత సోమదత్తుడు తన తండ్రిని తనతోబాటు దర్బారుకు తీసుకువెళ్లాడు. కొడుకు చెప్పిన విధంగా ఆయన రాజుకూ, మంత్రులకూ నమస్కారాలు చేసి, చేతులు కట్టుకుని వినయంగా నిలబడ్డాడు.

“ఎవరు మీరు? ఏం కావాలి?” అని రాజు అడిగాడు. వెంటనే ముసలివాడు లోగడ పల్లెవేసిన శ్లోకం చదివాడు. కాని కంగారులో శ్లోకం కొద్దిగా మారిపోయి ఈవిధంగా తయారయింది:

“ద్యే మేం గోబా, మహారాజ,
యేహి ఖేత్రం కసామసె;
తేసు ఏకో మతో దేవ,
దుతియం గణ్ణా ఖత్తియ.”

సభికులంతా నవ్వారు. సోమదత్తుడు తల వంచుకున్నాడు. ఎందుచేతననం లే ఆతని తండ్రి కంగారులో, “నాకు రెండవ యెద్దును యిప్పించండి,” అనటానికి, “నా రెండో యెద్దును తీసుకోండి!” అనేశాడు.

రాజు పృథ్విడితో, “నీ ఎద్దును నాకివ్వటానికేనా ఇంటినుంచి బయలుదేరి ఇంత దూరం వచ్చావు?” అన్నాడు సవ్యతూ.

“మహారాజా, కావలిస్తే మీరు దాన్ని తీసుకోండి. దానిమూలానే యింత గొడవ వచ్చింది,” అంటూ జరిగినదంతా రాజుకు సోమదత్తుడి తండ్రి విన్నవించుకున్నాడు.

సోమదత్తుడి నీతివర్తనకు రాజు చాలా సంతోషించాడు. తన కొలువులో ఉన్న వాళ్ళంతా రాజును చీటికి మాటికి ఆశ్రయించేవారే. సోమదత్తుడు అలా చేయలేదు. రాజు 8 జతల యెద్లను చక్కగా అలంకరింపజేసి, సోమదత్తుడి తండ్రికి దానం ఇచ్చేశాడు.

మారుమనువుపెళ్లి

కన్యాకుబ్జ నగరపు రాజు తాళధ్వజుడనే వాడికి పుష్పకేతుడు, చిత్రభానుడు, పింగళుడు అని కుమారులుండేవారు. ఈ ముగ్గురు దక్షిణదేశం చూడాలని బయలుదేరి కొంతకాలానికి స్త్రీ రాజ్యం చేరారు. ఈ రాజ్యానికి పుష్పపురం రాజధాని, అక్కడ రత్నమకుట అనే రాణి రాజ్యంచేస్తున్నది.

ముగ్గురు రాజకుమారులూ ఒక మేడ అద్దెకు తీసుకుని నగరపు వింతలు చూడటానికి తలా ఒక దారినా వెళ్ళారు. అందరికన్న చిన్నవాడు పింగళుడు ఒక వీధి వెంట పోతూ ఒక రాజభవనం ఎడట ఒక అందమైన ఆడదాని చిత్రరువు వేళ్లాడ గట్టబడి వుండటం చూశాడు. దాని పక్కన ఒక ప్రకటన వుంది. అందులో యిలా వుంది : "ఈ చిత్రరువు మహారాజరత్నము అనే గొప్ప యింటి కన్యది. విద్వాంసులైన యువకులెవరైనా ఆమె పంపి సంకేతాలకు

సమాధానా లిప్పగలిగితే ఆమెను పెళ్ళాడవచ్చు. ఓడినవారు పరిచారక వృత్తి అవలంబించవలసి వుంటుంది. ఇందుకు సమ్మతించినవారు గంట వాయిచండి."

మహారాజరత్నం చిత్రరువు చూడగానే పింగళుడికి ఆమెను పెళ్ళాడాలనిపించింది. అతను గంట వాయించాడు. వెంటనే యిద్దరు దాసీలు వచ్చి అతన్ని సగౌరవంగా లోపలికి తీసుకుపోయి ఒక గదిలో కూచోపెట్టి వెళ్ళిపోయారు. తరవాత వారు పళ్ళెంలో ఆకుచిగుర్లు తెచ్చి అతనికి చూపి, "వీటికి సమాధానాలివ్వండి," అన్నారు. ఎంతసేపు ఆలోచించినా పింగళుడికి ఆ సంకేతాల అంతర్యం తెలియలేదు.

పింగళుడు ఓడినట్టు ఒప్పకోక తప్పిందికాదు. వెంటనే కొందరు భటులు వచ్చి అతనిచేత ముతకగుడ్డలు కట్టించి, పనిచెయ్యడానికి తోటలోకితీసుకుపోయారు.

ఆ రోజు సాయంకాలమయేసరికి పుష్ప కేతుడు బసకు తిరిగివచ్చి తన తమ్ము లిద్దరూ రాకపోవటం గమనించాడు. అతను మర్నాడు ఉదయం లేచి, వాళ్లను వెతు కుంటూ కొత్త వీధుల వెంట బయలు దేరాడు. కొద్దిసేపట్లో అతనుకూడా మహా రాజరత్నం బొమ్మ కట్టివున్న ఇంటికి వచ్చి ప్రకటన చూశాడు. అక్కడి భటులను విచారిస్తే, “మీ పోలికగా వుండేవాడొకడు నిన్న వచ్చి సంకేతాలు చెప్పలేకపోయాడు. తోటలో పనిచేస్తున్నాడు!” అని చెప్పారు. ఓడిపోయినవాడు పింగళుడే అయివుంటా డని అతనికి నమ్మకం కుదిరింది. తాను

యెట్లాగైనా ఈ మహారాజరత్నాన్ని ఓడించి తమ్ముణ్ణి విడిపించుకోవాలి!

కాని పుష్పకేతుడు తొందరపడి గంట వాయించలేదు. పుష్పపురంలో గల గొప్ప పండితుడి పేరు తెలుసుకుని ఆయనవద్దకు వెళ్ళాడు. “స్వామీ, తమవద్ద అపూర్వ గ్రంథాలుంటాయని తెలిసింది. ఒకసారి చూడనిస్తారా?” అని వినయంగా అడిగాడు. పండితుడు ఆదరంతో తనదగ్గర వున్న గ్రంథాలన్నీ చూపించాడు. వాటిలో పుష్ప కేతుడికి తెలియని గ్రంథం ఒక్కటే వున్నది. అది పద్మశ్రీ అనే బౌద్ధసన్యాసి రచించిన నాగరసర్వస్వం అనే గ్రంథం. అందులోని సంజ్ఞాప్రకరణం నాలుగైదు సార్లు చదువుకుని పుష్పకేతుడు పండితుడికి ఆ గ్రంథం యిచ్చివేసి, అతడివద్ద సెలవు వుచ్చుకుని, తిరిగి మహారాజరత్నం యింటికి వెళ్ళి గంటవాయించాడు.

దాసీలు వచ్చి అతన్ని లోపలికి తీసుకు పోయి మర్యాదగా ఒక గదిలో కూచోపెట్టి, వెళ్ళి ఒక పల్లెంలో లేత ఆకుచిగుళ్ళు తెచ్చారు. వాటిని చూడగానే “కులప్రశ్నాం కుర స్మృతః” అని చదివినది జ్ఞాపకం వచ్చింది. మహారాజరత్నం అతని కులం అడుగుతున్నది. తాను క్షత్రియుణ్ణి అతను

సమాధానం పంపాడు. ఇలాగే ఇంకా మరి కొన్ని సంకేతాలు వచ్చాయి. అన్నిటికీ పుష్పకేతుడు సరిఅయిన సమాధానాలు లిచ్చాడు. దాసీలు ఆఖరుసారి వచ్చి, "మా యజమానురాలు మిమ్మల్ని చూడ గోరుతున్నారు!" అని చెప్పారు.

పుష్పకేతుడు వారివెంట చాలా నడవలు దాటి ఒక అద్భుతమైన గదిలో ప్రవేశించాడు. ఒక బంగారు సింహాసనం మీద కూర్చునివున్న ఒక స్త్రీ అతన్ని చూచి లేచి నమస్కరించి, "దయచెయ్యండి! యింత కాలానికి నా ప్రశ్నలన్నిటికీ మీరొక్కరే సమాధానం ఇచ్చారు. నేను మిమ్మల్ని వివాహం చేసుకోవటానికి సిద్ధంగా వున్నాను," అన్నది సవ్యతూ.

పుష్పకేతు డామెను చూసి నిర్భాంత పోయాడు. విమంఠే ఈమె మహారాజరత్నం కాదు. మహారాజరత్నం కన్న కూడా అందంగా వుండటమేగాక, రాజ లాంఛనాలూ, కిరీటాలూ ధరించికూడా వున్నది.

"ప్రశ్నలు పంపింది నీవా? నీవు మహారాజరత్నానివి కావే!" అన్నాడు అతను.

"నేను మహారాజరత్నాన్ని కానుగాని, ప్రశ్నలు పంపింది నేనే. నేనీదేశపు రాణిని. నా పేరు రత్నమకుట. మహారాజరత్నం

నా స్నేహితురాలు. నేనే భర్తని వెతుక్కుంటున్నానని ప్రజలకు తెలియకుండా వుండగలందులకు నా స్నేహితురాలి ఎరుకతో నేనీ పని చేశాను," అన్నదామె.

"ఇందువల్ల నాకు నష్టమేమీ లేదుగాని నా తమ్ముడొకడు నిన్న నీతో ఓడిపోయి తోటలో నౌకరుగా పని చేస్తున్నాడు. దయ వుంచి అతన్ని వెంటనే విడుదలచెయ్యి," అన్నాడు పుష్పకేతుడు.

రత్నమకుట నవ్వి, "అతను మీ తమ్ముడా. మా మహారాజరత్నం అతన్ని నిన్ననే చూసి వరించింది. మనతోబాటే వారికి వివాహం అవుతుంది!" అన్నది.

ఇక్కడ యిలా వుండగా: ఆ కిందటిరోజు నగరం చూడబోయిన చిత్రభానుడికి ఒక విచిత్రమైన అనుభవం జరిగింది.

ఆ నగరంలో మణిమంతుడనే కోటిశ్వరుడైన వైశ్యుడున్నాడు. ఆయనకు లేక లేక ఒక ఆడపిల్ల పుట్టింది. దానికి ఊర్మిళ అని పేరుపెట్టి, ఆ పిల్లకోసం అనేకమంది దాదులను పెట్టి ఎంతో గారాబంగా పెంచారు. తండ్రి కోటిశ్వరుడు, పిల్ల చక్కని రంభ. అందుచేత అమెకు తగిన సంబంధం వెతకటానికి మణిమంతుడు ఎన్నో లక్షలు ఖర్చు చేశాడు. అఖరుకు, శుకద్వీపంలో వుండే రత్నపాదుడనే వర్తకుడి కుమారుడితో

సంబంధం ఆయనకు నచ్చింది. సంబంధం నిశ్చయమయింది. పెళ్ళివారు భారీ ప్రయత్నాలు చేసుకుని, బలగంతో సముద్రంమీద తరలిరావాలిగనక, ఆరుమాసాల వ్యవధిలో ఒక పెళ్ళిముహూర్తం పెట్టి మణిమంతుడు లగ్నపత్రిక పంపాడు. ఆ ముహూర్తాన పెళ్ళి జరగకపోతే మరి మూడేళ్ళ దాకా మంచి ముహూర్తం లేదనికూడా ఆయన పెళ్ళివారికి కబురుచేశాడు.

పెళ్ళి ప్రయత్నాలు చాలా ఆర్భాటంగా జరిగాయి. పదివేలమందికి సరిపడే విడుదులు ఏర్పాటుచేశారు. అనేకవందల ఎకరాలమేర పందిళ్లు వేశారు. అనేకరకాల వాద్యాలూ, వినోదాలూ ఏర్పాటుచేశారు.

పెళ్ళి రోజు వచ్చింది. పెళ్ళికి పిలిచిన జనం వేలాదివేలు వచ్చి పందిళ్లో కూచున్నారు. కాని పెళ్ళివారి జాడ లేదు. ఇంకా లగ్నం రెండు గడియలుండనగా మణిమంతుడి భటులు సముద్రతీరంనుంచి గుర్రాలమీద వచ్చి, పెళ్ళివారి పడవలు సముద్రంలో రాళ్లగుట్టలు తగిలి ముణిగి పోయినట్టు తెలిసిందని చెప్పారు.

మణిమంతుడికి కాలూ చెయ్యా ఆడ లేదు. ఇన్ని ప్రయత్నాలుచేసి, యిన్ని వేల మందిని పిలిచి పెళ్ళి ఎలా అపటం? ఆయన

పెళ్ళి చూడవచ్చినవారి మధ్యకు వెళ్ళి, చుట్టూ కలయచూశాడు. ఆయన కన్ను చిత్రభానుడిపై పడింది. ఆయన అతన్ని అపతలకి పిలుచుకుపోయి జరిగినదంతా చెప్పి, “నాయనా నా పిల్ల మెడలో పుస్తై కట్టి, నా పరువు కాపాడు. నాకు వదికోట్ల ధనం వుంది. ఒకతే పిల్ల! అందంలో నీకు తీసిపోదు!” అని ప్రాధేయపడ్డాడు. చిత్ర భానుడు తాను ఫలానా రాజు కొడుకునని చెప్పి, ఊర్మిళను చేసుకోవటానికి అంగీకరించాడు. పెళ్ళి జరిగిపోయింది.

పెళ్ళి జరిగిన ఏడవరోజున పెళ్ళివారు పది వేలమందితో తరలివచ్చారు. మణిమంతుడి గుండె గుభేలుమన్నది. ఆయన రత్నపాదుడి వద్దకు వెళ్ళి జరిగినదంతా చెప్పుకున్నాడు.

“ఇదంతా నీ కల్పనే! సముద్రంలో కొండలు తగిలి పడవలు చిల్లులుపడ్డ మాట నిజమే. ప్రాణాలు కాపాడుకోవటానికి విలవైన సరుకులు సముద్రంలో వేసి, కిలు పూసి రంధ్రాలు బిగించి ఎలాగో చేరాం. ఇంత ప్రయాసపడి వస్తే మాకింత అపమానం చేస్తావా? యెవరనుకున్నావు?” అని రత్నపాదుడు కేకలువేశాడు.

“ముహూర్తం దాటి మీరు వచ్చిమాత్రం ఏం లాభం?” అన్నాడు మణిమంతుడు.

“పెళ్ళికి ముహూర్తమంటూ ఒకటి వుందా ఏమిటి? ఎప్పుడు పెళ్ళి అయితే అప్పుడే ముహూర్తం!” అన్నాడు రత్నపాదుడు.

ఈ మాట వినేసరికి మణిమంతుడికి ఓర్పు పోయింది. ఇద్దరూ గట్టిగా పోట్లాడుకున్నారు. “చూడు నిన్నేం చేస్తానో!” అని రత్నపాదుడు బెదిరించాడు. ఆ మనిషితో మాట్లాడటం వృథా అనుకుని మణిమంతుడు యింటికి తిరిగివచ్చాడు. కాని ఆయన మనసు పీచు పీచుమంటూనే వుంది. రత్నపాదుడి వెంట పదివేలమంది ఉన్నారు. వాళ్ళు తన యింటిమీద పడి ఏం అఘాయిత్యం చేస్తారో అని భయపడ్డాడు.

తన మామగారు వుండని తెలిసి చిత్రభాను ండగా నీకేమీ భయంలేదు. కు!" అన్నాడు.

మణిమంతుడు యువద్దట్టే రత్న పాదుడి మనుషులు పదివేలమంది కర్రలు తీసుకుని మణిమంతుడి ఇంటిమీద పడ్డారు. వేసిన పందిళ్ళు యింకా విప్పలేదు. పెళ్లికి వచ్చిన బంధువులింకా వెళ్లిపోలేదు. మణిమంతుడు హడలిపోయాడు. కాని చిత్రభానుడు కత్తిదూసి పదివేలమందికి ఎదురు వెళ్లి సాహసించి ముందుకు వచ్చినవాడి నల్లా నరికాడు. కొందరు చచ్చి, కొందరు గాయపడేసరికి మిగిలినవారు పారిపోయారు.

అప్పటికైనా బుద్ధి తెచ్చుకుని వచ్చిన దారి పోక రత్నపాదుడు ఆస్థానానికి వెళ్ళి మణిమంతుడిపై ఫిర్యాదుచేశాడు. రత్న పాదుడూ, మణిమంతుడూ చెప్పినదంతా విని రాణి తీర్పు చెప్పలేక, "ఈ నేరం మీరే విచారించండి!" అని భర్తను కోరింది.

పుష్పకేతుడు మణిమంతుడి అల్లుడి సాక్ష్యంకూడా వినాలన్నాడు. అతనికోసం భటులు వెళ్లి తిరిగివచ్చి, "మహాప్రభూ, ఆయన రానన్నాడు!" అని చెప్పారు.

పుష్పకేతుడి జవాబు విని మండిపోయి, పింగళుణ్ణి, మరి కొందరు సైనికులనూ వెంటబెట్టుకుని మణిమంతుడి యింటికి బయలుదేరాడు. తనను తీసుకుపోవటానికి సైన్యం వస్తున్నదని గ్రహించి చిత్రభానుడు కత్తిదూసి విధిలో నిలబడ్డాడు. కాని తీరా వాళ్లు సమీపించాక అన్నదమ్ములు ఒకరి నొకరు గుర్తించుకుని ఆశ్చర్యపడ్డారు.

చిత్రభానుడుకూడా తన సోదరుల కథ విని చాలా సంతోషించాడు. తరవాత పుష్పకేతుడు రత్నపాదుడి నేరం విచారణ పూర్తి చేసి, అతనిదే తప్పయినప్పటికీ అనేకవిధాల నష్టపడి వుండటంచేత శిక్షించక, అతనికి కలిగిన నష్టంకింద మణిమంతుడిచేత కొంత పరిహారం యిప్పించి వంపేశాడు.

כרי

గాలిహిరలో పై అంతస్తును “అయానోస్ఫియర్” అంటారు. ఇందులోకి మనది ఇంకా అడుగుపెట్టలేదు. దీనినిగురించి శాస్త్రజ్ఞులు తెలుసుకున్నవన్నీ ఊహించిన విషయాలే. ఈ అంతస్తులో ప్రాణవాయువు, సరళజని, హైడ్రజెన్, హీలియం మొదలైన వాయువులుండవచ్చు. ఉల్కలూ, విద్యుచ్ఛనితమైన కాంతిప్రసారాలూ ఈ అంతస్తులో కలుగుతాయి.

మూడు సందేహాలు

ఒకానొక రాజుకు ఒక ఆలోచన వచ్చింది. ఏ పని ఎప్పుడారంభించాలి? ఎవరి సలహా తీసుకోవాలి? అనుసరించదగిన ఉత్తమ ధర్మమేమిటి? కాలమూ, పాత్రమూ, ధర్మమూ తెలిస్తే తనకు ఎన్నడూ అపజయమన్నది ఉండవని షించింది. అందుచేత ఆయన, ఈ మూడు సందేహాలూ తీర్చిన వారికి గొప్ప బహుమతులిస్తానని రాజ్యమంతటా దండేరా వేయించాడు.

దండేరా విని చాలామంది జ్ఞానులు రాజువద్దకు వచ్చారు. కాని రాజు వేసిన ప్రశ్నలకు వారిచ్చిన సమాధానాలు ఒక దానికొకటి సంబంధించకుండా ఉన్నాయి.

ఏ పనిగాని ఎప్పుడు మొదలుపెట్టాలి అన్న ప్రశ్నకు కొందరు పంచాంగం చూస్తే తెలుస్తుందనీ, మరికొందరు ఆరంభించే పనినిబట్టి యోగాలు మారుతాయనీ, ఇంకా కొందరు అవసరాన్నిబట్టి పనులు ముందు

వెనకలుగా చేసుకోవాలనీ, యెవరికి తోచినట్టు వారు చెప్పారు.

ఎవరి సలహాలు తీసుకోవాలన్న ప్రశ్నకు కొందరు మంత్రుల సలహా తీసుకోవాలన్నారు, మరి కొందరు బ్రాహ్మణోత్తముల సలహా తీసుకోమన్నారు, ఇంకా కొందరు సామంతుల సలహా తీసుకోమన్నారు.

ఉత్తమధర్మమేది అన్న ప్రశ్నకు కొందరు శాస్త్రజ్ఞానం సంపాదించటమన్నారు, మరి కొందరు వ్రతాలూ, ధర్మాలూ చెయ్యటమన్నారు, ఇంకా కొందరు యుద్ధం చెయ్యటమన్నారు.

ఇందరూ యిన్నివిధాలుగా చెబుతూంటే రాజుకు ఒక్కరి సమాధానమూ నచ్చలేదు. ఆయన తాను యివ్వదలచిన బహుమతి ఎవరికీ యివ్వలేదు. రాజధాని సమీపంలో వుండే వనంలో ఒక మహర్షి వుంటున్నాడు. తను ఆయనదగ్గరకు వెళ్లి,

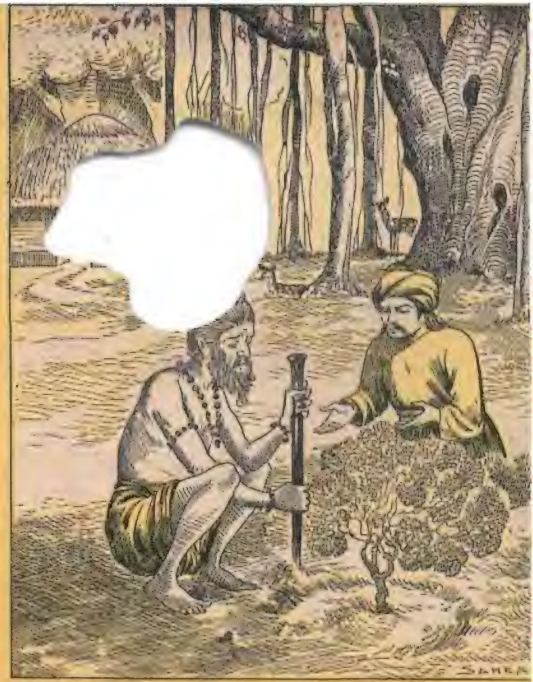
తన సందేహాలు తెలిపి, సమాధానాలు తెలుసుకుందా మనుకున్నాడు రాజు.

అయితే ఆ మహర్షి తన ఆశ్రమం దాటి రాడు, ఆశ్రమంలోకి సామాన్యులను తప్ప రానివ్వడు. అందుచేత రాజు సామాన్యుడి దుస్తులు ధరించి కొద్ది పరివారాన్ని వెంట బెట్టుకుని గుర్రంమీద ఆశ్రమంకేసి వెళ్లాడు. ఆశ్రమం వెలవలనే ఆయన గుర్రం దిగి, తన పరివారాన్ని అక్కడే వుండమని, తానొక్కడూ మహర్షి పర్వశాలవేపు వెళ్లాడు.

మహర్షి పర్వశాల ముందుగల తోటలో మొక్కలకు మడులు తవ్వతున్నాడు. ఆయన రాజు చేసిన సమస్కారం స్వీకరించి మళ్ళీ తవ్వటంలో నిమగ్నుడయ్యాడు.

రాజు ఆయనతో, “స్వామీ, నేను తమరి నడిగి మూడు సందేహాలకు సమాధానాలు తెలుసుకోగోరి వచ్చాను. ఏ పనిగాని ఎప్పుడారంభించాలి? ఎవరెవరి సలహాలు స్వీకరించాలి? ఆచరించదగిన ఉత్తమ ధర్మం ఏది?” అని అడిగాడు.

తవ్వటం ఆపి రాజు మాటలు విన్న మహర్షి సమాధానం చెప్పకుండానే మళ్ళీ తన పనిప్రారంభించాడు. మహర్షి వృద్ధుడు, తపశ్చర్యమూలనా, ఉపవాసాలమూలనా బక్కచిక్కి వున్నాడు. రాజు ఆయనతో,

“తాము విశ్రాంతి తీసుకోండి. నేను తవ్వ పెడతాను,” అన్నాడు. గునపాన్ని రాజు కిచ్చి మహర్షి నేలమీద చతికిలబడ్డాడు.

రాజు నాలుగు పాదులు తవ్వ మహర్షిని మళ్ళీ వెనకటిలాగే తన సందేహాలడిగాడు. కాని మహర్షి సమాధానమివ్వటానికి బదులుగా లేచి రాజు చేతిలో వున్న గునపం తీసుకోబోయినాడు. అయితే రాజు గునపం యివ్వలేదు. సూర్యాస్తమయందాకా రాజే పాదులు తవ్వాడు. పని పూర్తి అయింది. రాజు గునపాన్ని కింద పెట్టి, “స్వామీ, మీరు చాలా జ్ఞానులనీ, నా సందేహాలు తీరుస్తారనీ వచ్చాను. వాటికి సమాధానాలు

మీకు తెలియనిది, నేను
నా దారిన పోతాను.

“ఎవరో వస్తున్నారు. విశేష
మేమిటో తెలుసుకుందా!” అన్నాడు
మహర్షి. రాజు వెనక్కు తిరిగి చూసేసరికి
జనంనుంచి అశ్రమంలోకి వస్తూ ఒక వ్యక్తి
కనిపించాడు. అతను చేతితో తన పాట్లు
నెక్కిపట్టుకుని వున్నాడు. అతని వేళ్ళ
సందునుంచి రక్తం బయటికి వస్తున్నది.
అతను రాజుదాకా వచ్చి మూలుగుతూ
స్పృహతప్పి పడిపోయాడు. రాజూ, మహర్షి
కలిసి ఆ మనిషి దుస్తులు విప్పి చూసేసరికి
అతని పొట్టలో పెద్ద గాయం వుంది. రాజు

ఆ గాయాన్ని చాలాసేపు కడిగినాక రక్తం
కట్టింది. తరవాత ఆ మనిషికి స్పృహ
వచ్చి తాగటానికేమైనా యివ్వమని అడి
గాడు. రాజు కుటీరంలోనుంచి మంచినీళ్లు
తెచ్చి అతనిచేత తాగించాడు.

జంతలో చీకటిపడింది. రాజూ, మహర్షి
కలిసి గాయపడినవాణ్ణి కుటీరంలోకి
చేర్చారు. ఆ మనిషి పక్కమీద పడుకుని
కళ్లు మూసుకున్నాడు. రాజు మడి తవ్వి
అలిసివుండటంచేత అక్కడే మండిగానికి
తల చేర్చి తెల్లవార్లు గాఢనిద్రపోయి, తెల్ల
వారి లేచాడు. ఆయనకు మొదట తానెక్కడ
వున్నదీ తెలియలేదు. చూస్తే మంచం

మీద పడుకుని వున్న వ్యక్తి తనకేసి తదేక దృష్టితో చూస్తూ కనిపించాడు.

రాజు నిద్రలేచినట్టు గ్రహించి ఆమనిషి, మంచం దిగివచ్చి, "మహారాజా, నన్ను క్షమించండి!" అన్నాడు.

"నువ్వెవరో నేనెరగను. నిన్నెందుకు క్షమించటం?" అని అడిగాడు రాజు.

"మీరు నన్నెరగరుగాని, నేను మిమ్మల్ని ఎరుగుదును. మీరు ఒకప్పుడు నా అన్నను ఉరితీయించి, అతని అస్తి స్వాధీనపరచు కున్నారు. మిమ్మల్ని చంపి పగతీర్చుకుంటా నని అప్పుడు నేను శపథంచేసి మీమీద కక్షకట్టాను. మీ శత్రువును. మీరు మహర్షిని

చూడవో... ఆశ్రమంనుంచి తిరిగి... పుదామని ఒక పాదలో దాగా... రెంతకూ రాలేదు. అందుచేత నేను... బయటికి వచ్చి మీకోసం బయలుదేరాను. ఇంతలో మీ అంగరక్షకులు నన్నుచూసి, గుర్తించి, గాయపరిచారు. నేనెలాగో వారి బారినుంచి తప్పించుకున్నాను. కాని మీరు నా గాయాన్ని కడిగి రక్తం కట్టించకపోతే రక్త స్రావంతో చనిపోయి ఉండేవాణ్ణి. నేను మిమ్మల్ని చంపాలనుకుంటే, మీరు నా ప్రాణం రక్షించారు. మీరు నన్ను బతక నిచ్చే పక్షం నేనూ, నాకొడుకులూ మీకు

యావజ్జీవం భృ
అన్నాడా మనిషి

గలం!"

ఇంత సులువు అవుతో రాజీ
కుదిరినందుకు రాజు అపహరించాడు. ఆ
మనిషికి రాజువైద్యుడిచేత చికిత్స చేయిస్తా
ననీ, అతని అన్నతాలాకు ఆస్త్ర అతని పరం
చేస్తాననీ రాజు మాట ఇచ్చాడు.

రాజు కుటీరంలోనుంచి బయటికి వచ్చే
సరికి మహర్షి పాదులు పెడుతూ కనిపిం
చాడు. రాజుయనను సమీపించి నమస్క
రించి, "స్వామి, నా సందేహాలు తీర్చారు
కారు," అన్నాడు.

మహర్షి నవ్వి, "నీ సందేహాలన్నీ తీరే
పోయాయి. అర్థం కాలేవా? నిన్న నువు
నా బలిహీనత చూసి జాలిపడి మడి
తప్పుతూ ఉండిపోయావుగాని, వెళ్లిపోతే
నిన్నామనిషి చంపేవాడే. కనుక, ఆ సంద
ర్భంలో ప్రధానమైన వేళ నువు మడి తవ్వి
నది, నీకు ప్రధానమైన వ్యక్తిని నేను. నాకు

సహాయపడటమే నీ ప్రధాన ధర్మమయింది.
తరువాత అమనిషి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి
నప్పుడు నీకు ప్రధానమైన వేళ నువ్వుతనికి
సేవచేసినది. ప్రధానమైన వ్యక్తి అతను.
అతనికి సహాయపడటం నీ ప్రధానధర్మ
మయింది. జ్ఞాపకం ఉంచుకో; ప్రధాన
కాలం—ఇప్పుడే! ఎందుకంటే అక్షణం
లోనే మనకు శక్తి అధీనంలో ఉండేది.
ఆ క్షణంతర్వాత ఏమి జరగనున్నదో మనకు
తెలీదు. ఇకపోతే, నీకు ప్రధానమైనవ్యక్తి
నీవెಂಬడి ఉన్నవాడు! ఎందుకంటే మనకు
మరొకడితో ప్రమేయం ఉండబోయేదీ,
లేనిదీ అప్పట్లో ఎవరూ చెప్పలేరు. ఇక
ప్రధాన ధర్మం ఏమంటే వాడికి సాయ
పడటం! ఎందుకంటే దానికోసమే మానవ
జన్మ ఎత్తాం!" అన్నాడు.

రాజు ఈ సమాధానాలకు పరమా
నందంచెందాడు. ఆయన మహర్షికి నమస్క
రించి తన భవనానికి వెళ్ళిపోయాడు.

తల్లి కూతుళ్లు

5

అది రాత్రి ఆ ఇల్లుగల వర్తకుడు పొద్దు పోయి తన నౌకరుతోనహ ఇంటికి తిరిగి వచ్చి తలవాకిలి తలుపులు దగ్గరిగా వేసి ఉండటంచూసి అశ్చర్యపోయాడు. ఇల్లంతా చూసినమీదట దొంగతనంమటుకు జరగ లేదని తేలిపోయింది.

వర్తకుడి స్నానానికి నీటికోసం, సేవ కుడు బావిపద్దకు పోయి బావిలో చేద వేసి నీరు తోడబోయాడు. కాని చేద విపరీతమైన బరువనిపించింది. “బాబయ్యా, దయ్యం!” అంటూ సేవకుడు గాభరాగా పరుగెత్తాడు. వర్తకుడు దీపంతినుకుని దొడ్లోకి వెళ్ళేసరికి చేదతాడు పట్టుకుని బావిలోనుంచి ఎక్కి వస్తూ పాదరసం కనిపించాడు.

“బబ్బామ్! ఎవరు నువ్వు? నా బావిలో నీకేం పని? చెప్పు! ఇప్పుడే నిన్ను భటులకు పప్పగిస్తాను!” అంటూ వర్తకుడు అరిచాడు.

“అయ్యా, ఇది ఏ దేశం? ఏ గ్రామం? నేను ఈజిప్టు దేశస్థుణ్ణి. మా నైల్ నదిలో స్నానంచేస్తూండగా ఒక సుడిగుండం నన్ను దిగలాగింది. నేను ఎంత లోతుకు పోయానో నాకే తెలీదు. మళ్ళీ నీటిపైకి తేలేసరికి మీ బావిలో ఉన్నాను!” అని పాదరసం అలీ అమాయికంగా బొంకాడు.

వర్తకుడి బొంకు నమ్మాడు.

“నాయనా! నీ అనుభవం చాలా చిత్రంగా వుంది. ఇది బర్గాద్ నగరం. చాలాదూరం వచ్చావు. నీకు పొడిబట్ట లిస్తాను కట్టుకో. ఈ రాత్రికక్కడే భోంచేసి పడుకో. రేపు ప్రయాణమై మీ నగరానికి వెళుదువుగాని!” అన్నాడాయన.

మర్నాడు ఉదయం పాదరసం ఇల్లు చేరేసరికి అహ్మద్ ప్రాజాలు లేచివచ్చాయి. తన ప్రియ శిమ్మడి బాడ తెలియక అహ్మద్

కిందటి రాత్రి ఈ...ను, నిద్ర
పోలేదు. తెల్లవా...కొత్త
అయిన హసన్ ను...మంచి సలహా
అడిగాడు. వాళ్లు మ...తుండగా నే
పాదరసం తిరిగి వచ్చాడు.

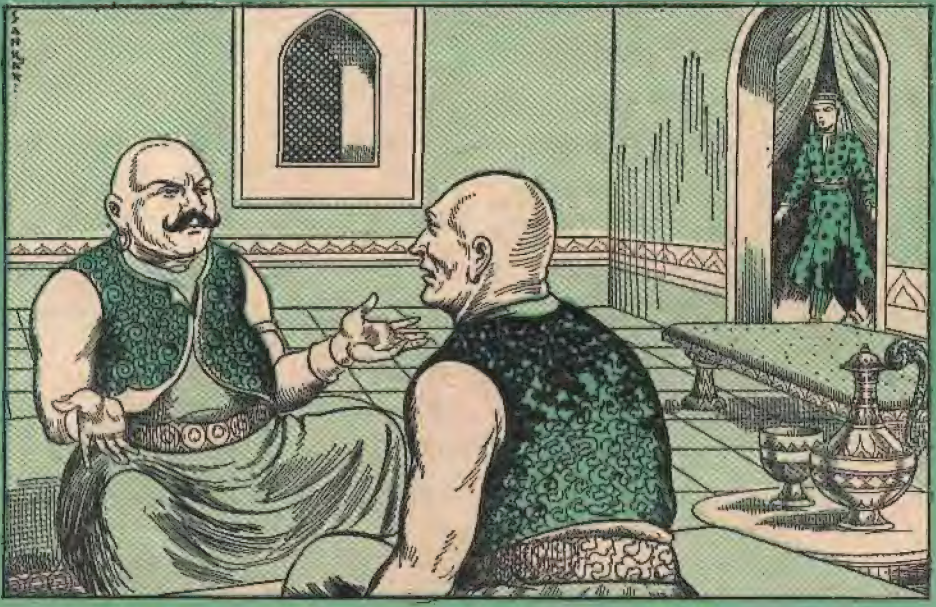
అతను తన అనుభవమంతా యిద్దరు
కొత్తాల్నాటకూ వివరంగా చెప్పాడు. హసన్
అంతా విని చిరునవ్వు నవ్వుతూ, "ఇంత
పని చేయగల చిన్నది బగ్గాద్ లో ఒకతే
వున్నది. అది పాపురాల టపా నిర్వహించే
దిలైలా కూతురు జీనాబ్. ఇంతకూ దాన్ని
వించేద్దామని నీ ఉద్దేశం?" అని పాదరసం
అల్లని అడిగాడు.

"పెళ్ళాడవామని!" అన్నాడు పాదరసం
"ఇంత చేసినాకూడానా?" అన్నాడు
హసన్ ఆశ్చర్యంగా.

"ఇంకా యింతచేసినా ఆ పిల్లను నేను
క్షమించగలను. అది నాకు భార్య అయితే
నాకు జీవితంలో యింకే కొరికా లేదు,"
అన్నాడు పాదరసం మనస్ఫూర్తిగా.

"అంత గాఢమైన కొరిక తీరకుండా
ఉండరాదు. నువ్వుకూడా మంచి అంధ
గాడివి. మికు జోడు సరిపోతుంది,"
అన్నాడు హసన్.

"మనవాడికి కాస్త సహాయం చెయ్యి,
హసన్!" అని అహ్మద్ అడిగాడు.

హసన్ అప్పుడే పాదరసం అలీకి ఒక పదకం తెలిపాడు.

పాదరసం తన శరీరమంతా నల్ల రంగు పూసుకుని, సిగ్రోలాగా అంగవస్త్రం చుట్టుకున్నాడు. కొంత డబ్బు, కొంత భంగూ తీసుకుని కూరల అంగడికి వెళ్లాడు. అక్కడ అతను దిలైలా వంటవాణ్ణి వెతికి పట్టుకుని, "అన్నా, నేనీ సగరానికి కొత్త వాణ్ణి, సాటి సిగ్రోవు కనిపించావు. సారా దుకాణానికి వస్తావా? సఖ్యంగా తాగుదాం!" అన్నాడు సచ్చుతూ.

దిలైలా వంటవాడు, "నాకు క్షణం తీరిక లేదు. మా యింటికి రారాదా? అక్కడ

నీకు క... కాల తాగుడూ, భోజనం...," అన్నాడు.

పాదరసం... అదే. అతను అ సిగ్రోవాడి... దిలైలా ఇంటికి వెళ్ళాడు. వంట ఇంట్లో చేరాడు. ఇంతలోనే దిలైలా, జీనాబ్ భోజనానికి వచ్చారు. వంట వాడు వారి భోజనమూ, తాగుడూ సిద్ధంచేసి ఒక్కొక్కటే తీసుకుపోయి వారిముందు పెట్టసాగాడు. వాడు అవతలికి వెళ్ళినప్పుడు పాదరసం లోటాలలో భంగు కలిపాడు.

కొద్దిసేపట్లోనే పాదరసం ప్రయత్నం ఫలించింది. దిలైలా, జీనాబ్, నలభైమంది సిగ్రో బానిసలూ, సిగ్రో వంటవాడూ, అఖ

రుకు వేటకుక్కలు సయితం భంగు ప్రభావంతో ఒళ్ళు తెలియకుండా వున్నచోటే పడిపోవటం తటస్థించింది.

పాదరసం యధేచ్ఛగా ఇల్లంతా తిరిగి, దిలైలా అధికారరీత్యా ధరించే దుస్తులూ, బంగారు టోపీ, సిగ్రోల ఎర్రజరీ దుస్తులూ పోగుచేసి మూటగట్టుకున్నాడు; మిద్దెమీదికి వెళ్లి గూళ్ళలో ఉన్న పావురాలన్నిటినీ పెద్ద పంజరంలో పెట్టుకున్నాడు. “ఈ పని చేసినవాడు విరాధివీరుడు పాదరసం అలీ తప్ప మరొకడు కాడు!” అని చీటీమీద రాసిపెట్టి, పావురాలూ, దుస్తులూ పట్టుకుని నేరుగా అహ్మద్ ఇంటికి వెళ్లిపోయాడు.

దిలైలాకు ఒళ్ళు తెలిసేసరికి చీకటి పడుతున్నది. ఆమె పాదరసం పెట్టి పోయిన చీటీ చూసుకున్నది. ఇల్లంతా కలయజూసి, అతను ఖలీఫాకు సంబంధించిన సొత్తుమాత్రమే సంగ్రహించాడని తెలుసుకున్నది.

దిలైలా దీర్ఘంగా ఆలోచించింది. ఈ సంగతి పైకి పాక్కితే తన పరువుకూ, ఉద్యోగానికీకూడా భంగం. పాదరసం మీద పగ సాధించుకున్నా ప్రయోజనం లేదు. అతనిచేత అహ్మద్ ఈపని చేయించి ఉంటాడు. అతని కాళ్ళు పట్టుకుని పోయిన సొత్తు తెచ్చుకోవటం తప్ప గత్యంతరం లేదు. అహ్మద్ మీద పగ తీర్చుకోవటానికి గాను తాను తన కూతురిద్వారా పాదరసం ఆలీకి పరాభవం చేయిస్తే, దానికి ప్రతిక్రియగా అహ్మద్ ఆ పాదరసం ద్వారానే పగ తీర్చుకున్నాడు. రెంటికి సరిపోయింది. ఇక అహ్మద్ తనతో రాజీ పడవచ్చు. “ఇప్పుడే వస్తా,” అని కూతురితో చెప్పి దిలైలా అహ్మద్ ఇంటికి వెళ్లింది.

ఆమె అక్కడికి చేరేసరికి అహ్మద్, హసన్, పాదరసం అలీ మొదలైనవాళ్ళు కూచుని భోజనాలు చేస్తున్నారు. ఆమెను చూడగానే అహ్మద్, హసన్ లేచి, తలలు

పంచి సలాములు చేస్తూ, “దయచేయ్యండి దిలైలా! మా పంక్తి న కూచోండి!” అని గౌరవంగా ఆహ్వానించారు.

వారు తింటున్నది పావురాయి ఘాంస మని తెలియగానే దిలైలాకు కళ్లు చీకట్లు కమ్మాయి, తల తిరిగిపోయినట్టుయింది. ఆమె విణికిపోతున్న గొంతుతో, “అహ్మద్ కు నామీద ఎంత పగ ఉంటేమాత్రం, ఖలిఫా ప్రాణప్రదంగా చూసుకునే టపా పావురాలను దొంగతనంగా తెప్పించి, వండించుకు తింటాడా? దొంగతనానికి మాత్రం నీతి లేదా?” అని అడిగింది.

“టపా పావురాలని తెలిస్తే పండుకు తినకపోదుమే,” అన్నాడు పాదరసం. అందరూ నవ్వారు.

హసన్ దిలైలాను అనుసరిస్తూ, “నువ్వేమీ కంగారు పడకమ్మా! టపా పావురా లెక్కడికీ పాలేదు. ఖలిఫా సొత్తంతా సురక్షితంగానే ఉంది. ఒక్క చిన్న కొరిక ఈ చిన్నవాడు కోరుతున్నాడు. దానికి నువు సరే నన్నట్టుయితే నీ పావురాలూ, దుస్తులూ ఈ క్షణంలో నీపరమవుతాయి!” అన్నాడు.

“అ కొరిక ఏమిటో చెప్పండి. నే నసహాయురాలినని మీకుమాత్రం తెలీదా?” అన్నది దిలైలా.

“మరేమీ లేదు. ఈ కుర్రవాడు, అలీ మీ అమ్మాయి జీనాబ్ ను చేసుకో గోరుతున్నాడు,” అన్నాడు హసన్.

“అయ్యో, నాయనా! దీనికా సన్నింత బాధించారు? నేను ఒప్పుకుని ఏంలాభం? మా జీనాబ్ ఒప్పుకున్నా లాభంలేదు. ఎందుకంటే దానికి వయసువచ్చేదాకా రక్షకుడు దాని మేనమామ, మా పెద్దన్న జుర్రేక్. ఆయన సరేనంటేగాని ఈ పెళ్లి కాదు. మీకు తెలియనిదేముంది? జుర్రేక్ కట్టెనా కంపనా కాలని కర్కోటకుడు. ఆయన్ని ఒప్పించే భారంమీకు పూర్తిగా పాదరసం అలీది!” అన్నది దిలైలా.

జురేక్ ను కలుసుమతి
సంపాదించి, ఆ బోను
పెళ్ళాడటానికి పాద పడ్డాడు.

దిలైలా తన దుస్తులు, వాపురాలూ తీసు
కుని వెళ్ళిపోయింది.

దిలైలా అన్న జురేక్ కూడా ఒకప్పుడు
గొప్పదొంగే. ఆ కాలంలో అతను చేసిన
దొంగతనాలకు అచోకి, దర్బాస్తా విచారణా
అంటూ లేదు. అతను కూచున్న చోటునుంచి
కదలకుండా ఎక్కడ ఎప్పుడు ఏ దొంగ
తనం చెయ్యాలన్నా చేసేసేవాడు. ఇప్పుడు
ముసలితనంవచ్చి, దొంగతనాలు మానేసి,
చేపలు వేయించి అమ్ముకుని బతుకు

తున్నాడు. కాని అమనిషిలో ఇప్పటికీ
ఎన్నో శక్తులున్నాయి.

జురేక్ తన దుకాణానికి జనాన్ని ఆక
ర్షించటాని కొక యుక్తి వన్నాడు. అతను
తన దుకాణం వాకిలికి ఒక వెయ్యి దీనా
రాల సంచి వేళ్ళాడగట్టి, దాన్ని ఎవరు
ఎత్తుకుపోగలిగితే వాళ్ళు ఉంచుకోవచ్చు
నని చాటింపు వేశాడు. ఎట్లాగైనా దాన్ని
కాజేద్దామని వేలసంఖ్యలో జనం దుకాణా
నికి వచ్చి నరుకుకొన్నారు. కాని ఆ సంచిని
కాజేయ్యటం ఒక్కరివల్లకూడా కాలేదు.
విమంఠే ఆ సంచిని ఎవరైనా తాకితే చాలు
దుకాణం నిండా గంటలూ, డప్పులూ

మోగుతాయి. అది వినగానే, జురేక్ దొడ్లో ఉన్నాసరే పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి దొంగను పట్టేస్తాడు, లేదా సీసంగుండ్లు దొంగలమీద విసురుతాడు. వాటి దెబ్బలకు కాళ్ళూ, చేతులూ విరుచుకున్నవాళ్ళకూడా వున్నారు.

పాదరసం అలీ, జురేక్ ను చూశాడు. తాను ఫలానా అనీ, కొత్వాల్ అహ్మద్ గారింట బస చేస్తూన్నాననీ, తాను జీనాబ్ ను పెళ్ళాడ గోరుతున్నాననీ, పెళ్ళికి ఆసుమ తించవలసిందనీ కోరాడు. కాని ముసలి జురేక్ జీనాబ్ తో పాదరసం పెళ్ళికి యెంత మాత్రం ఒప్పులేదు. అలీ, జీనాబ్ కు తగిన వాడు కాదని అతడనుకున్నాడు.

పాదరసం జురేక్ దీనారాల సంచి నివ్వారా జురేక్ ఆసుమతి సలహానాబ్ ను పెళ్ళాడా అనీ అనిపించింది. అందుకుగాను అతను గర్భిణీ స్త్రీలాగా వేషం వేసుకుని జురేక్ వుండే దుకాణానికి వెళ్ళాడు. చేపలు బేరంచేస్తూ నెప్పలు వచ్చినట్టు నటించాడు. జురేక్ కంగారుపడి తన భార్యను పిలిపి టానికి లోపలికి వెళ్ళాడు. ఆ సమయంలో పాదరసం చప్పున దీనారాల సంచిమీద చెయ్యివేశాడు. వెంటనే దుకాణం నాలుగు మూలలనుంచి డప్పుల మోతా, గంటల మోతా వినిపించింది, జురేక్ దుకాణం

లోకి వచ్చి, సంచరించుచు పాదరసం మీదికి విసిరివేశాడు. అతడు పాదరసం సామ్యసిల్లి వీధిలో పడుచున్నాడు. తరవాత కుంటుతూ అప్పుడే ఇల్లుచేరాడు.

* ఇదంతా చూస్తున్నవాళ్ళు జురేక్ ను నానాతిట్టూ తిట్టారు. "నీ పాపిష్టి డబ్బుతో అందరికీ ఆశ చూపింది చాలక, నిండు చూలాల్సి గుండుపెట్టి కొడతావా? నువ్వు మనిషివా, పశువా?" అన్నారు వాళ్ళు.

"ఈ వేదాంతాలకేంలే?" అన్నాడు జురేక్ నిర్లక్ష్యంగా.

దెబ్బనుంచి కాస్త కోలుకోగానే పాదరసం జురేక్ దుకాణానికి మళ్ళీ బయలుదేరాడు. అతను జురేక్ చేతిలో చావటానికైనా సిద్ధపడ్డాడుగాని, జీనాబ్ ను పెళ్ళాడే యత్నం మానటానికి ఒప్పుకోలేదు.

ఈసారి పాదరసం ఒక నౌకరువేషం వేసుకుని జురేక్ దుకాణానికి సంచీ పట్టు

కెళ్ళి, "వేయించిన చేపలు వేడివేడిగా ఇప్పించండి," అని అడిగాడు.

"వేడిగా కావాలంటే నిప్పు చేసినదాకా ఆగు!" అంటూ జురేక్ అవతలికి వెళ్ళాడు. వెంటనే పాదరసం సంచీ పట్టుకున్నాడు. మళ్ళీ గంటలూ, డబ్బులూ మోగాయి. ఒక్క ధూకున జురేక్ దుకాణంలో వచ్చి పడి, "నీవేషం నేను కనిపెట్టలేదనుకున్నావుట్రా?" అంటూ సీసంగుండు పాదరసం తలకి గురిపెట్టి బలంకొద్దీ విసిరాడు. పాదరసం సమయానికి వెంగాడు. సీసంగుండు నేరుగా వీధిలోకి వెళ్ళి ఒక నౌకరు తీసుకుపోతున్న పెరుగుముంతకు తగిలింది. పెరుగుంతా చింది సెవకుడి వెనకే వస్తున్న ఒక నౌక కాదీ ముఖానా, గడ్డంమీదా పడింది.

దగ్గర ఉన్నవాళ్ళు జురేక్ తో, "కాదీ గారు నీ పాపిష్టి డబ్బుకు వడ్డీ లెక్కకట్టి వడ్డించకపోతే చూడు!" అన్నారు.

(ఇంకా వుంది)

పు రా త న మా న వ శా

మొట్టమొదటగా భూమిపై అవతరించిన మానవులలో నా...లు గమనించబడ్డాయి : ప్లారిస్పాడ్ మనిషి, సోలో మనిషి, రొడీసియా మనిషి, నియాండర్తల్ మనిషి. పెద్ద మెదడులు గల ఈ ప్రాచీన మానవులు లక్షవిళ్ళు లగాయతు 35 వేల ఏళ్ళక్రితం వరకూ నడిచిన కాలంలో జీవించారు. వీరిలో ఆధునిక మానవ లక్షణాలు కొంచెమైనా లేని మాట నిజమే. వీరి తల పైభాగాలు ఎత్తు లేకుండా, బల్లవరుపుగా ఉండేవి. ఒక్క ప్లారిస్పాడ్ మనిషి మెదడులో మాత్రం ముందుభాగాలు అభివృద్ధి అయి, అతనికి మాట్లాడే శక్తి, జ్ఞాపక శక్తి ఉన్నట్టు నూచిస్తున్నాయి. పోతే నియాండర్తల్ మనిషితాలాకు అస్థివంజరాలు మూడు ఖండాలలో లభించటంమూలాన, అతను చాచాపు భూమి అంతటా వ్యాపించి జీవించినట్టు స్పష్టమవుతున్నది.

పూర్తిగా పరిణామం చెందిన మనిషి 3 లక్షల ఏళ్ళక్రితం భూమిపై కనిపించాడు. ఇతని తాలాకు శిథిలాలు యూరప్ లో స్పాన్స్ కుంబ్ వద్దా ఆఫ్రికాలో కంజెరావద్దా దొరికాయి. అయితే ఇతను రొడీసియా మనిషినుంచిగాని, నియాండర్తల్ మనిషినుంచిగాని అవతరించిన వాడు కాడు. ఇతని అవతరణ అంతకుపూర్వమే జరిగింది; ఇతను వీరితో సహజీవనం చేసిన వాడు. భూమధ్యరేఖకు ఉత్తరంగా ఉండే భూమి చాలావరకు మంచు కప్పిఉన్న హిమ యుగంలో ఇతను ఆఫ్రికావాసిగా ఉండిఉండవచ్చు. ఏమంటే, ఈ నమగ్ర మానవుడి తాలాకు సాక్ష్యం చాలావరకు ఆఫ్రికాలోనే లభించింది. ఈ మానవుడు దుస్తులు ధరించాడని గాని నివ్వను ఉపయోగించాడనిగాని అనుకోవటానికి అధారాలు కనబడవు.

మానవుడు భూమిపై అవతరించాక అనేక విభాతులుగా విస్తరించినప్పటికీ ఒకేజాతిగా ఉండిపోయాడు. ఇతను భూమిపై ఉండినకాలంలో ఎన్నో జాతుల జీవరాసులు పుట్టి అంత రించాయి. కాని మానవుడు జాతివిభజన పొందలేదు, పొందబోడు.

మానవుడి విషయంలో పరిణామమనేది జీవిత విధానంలో మాత్రమే జరిగింది. సుమారు 650,000 ఏళ్ళక్రితం మానవుడు రాళ్లు చెక్కి తనకు కావలసిన పనిముట్లు చేయ నారంభించి “పాత రాతియుగం” ప్రారంభించాడు. ఈ పాత రాతియుగం మూడు దశలుగా విభజించబడింది. ఇందులో మొదటి దశ 170,000 ఏళ్ళక్రితం ముగిసింది, రెండవది 37,000 ఏళ్ళక్రితం ముగిసింది.

ఈ వందల, వేల ఏళ్ళ సంవత్సరాల కాలంలో మానవుడు అతి ప్రయానతో, కొంచెం కొంచెమే నాగరికత సంపాదిస్తూ వచ్చాడు.

వరవంచన

విసుగుచెందని విక్రమార్కుడు వెనక్కు తిరిగివెళ్లి, చెట్టునుంచి శవాన్ని దించి భుజాన వేసుకుని, మౌనంగా శ్మశానంవేపు సడవ సాగాడు. అప్పుడు శవంలో ఉన్న బేతాళుడు, "రాజా, మానవయత్నంలో ఏమో ఉందనుకుని ఇంత శ్రమపడుతున్నావు. ఇది కేవలం భ్రమ. నా మాటలో నీకు నమ్మకం లేకపోతే శీలపతి కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ కింది కథ చెప్పాడు :

పూర్వం యజ్ఞదత్తుడనే బ్రాహ్మడు బాల్యంలోనే తల్లిదండ్రులను పోగొట్టుకుని, కాశీనగరానికి వెళ్లి అక్కడ గొప్ప పాండిత్యం సంపాదించి, ఎక్కడైనా బతుకు తెరువు సంపాదించుకుందామని విశాల పురం వచ్చాడు. ఆ నగరాన్ని ఏలే ధర్మ పాలుడనే రాజు యజ్ఞదత్తుణ్ణి తన కొలువులో ఉంచుకుని, ఒక బ్రాహ్మణ కన్యను చూసి వివాహం చేయించి అతన్ని ఒక ఇంటి

బేతాళ కథలు

వాణ్ణి చేశాడు. కాలక్రమాన యజ్ఞదత్తుడికి ఒక కుమార్తె కలిగింది. ఆ పిల్లకు శీలవతి అని పేరు పెట్టుకున్నారు.

శీలవతి అందంగా వుండేది. ఆమెను బారసాలవాడు చూసిసదగ్గిరనుంచీ రావీకి ఎక్కడలేని మాతృప్రేమా పుట్టుకొచ్చింది. పగలూ, రాత్రి ఆ పిల్లను తన పక్కలోనే పెట్టుకునేది, తన చేత్తోనే సిట్లుపోసి అలంకరించేది. కొంచెంసేపు పిల్ల పాలకొసం తల్లి పద్దకు వెళ్ళితే రాణిప్రాణం కొట్టుకుపోయేది.

పాపం, రావీగారికి పిల్లలు లేరు. కాని శీలవతిని చేరదీసిన కొద్దికాలానికి ఆమె గర్భవతి అయి, నవమాసాల అనంతరం

తానుకూ ఒక పిల్లను కన్నది. ఆ పిల్లకు రావీగారి పేరుపెట్టారు. ఇంత కాలానికి రావీగారి నవతి కావటానికి కారణం శీలవతే అని అందరూ నమ్మారు. తనకు కుమార్తె కలిగినాకూడా రావీకి శీలవతిమీద అనురాగం కొంచెంకూడా తగ్గలేదు. ఆమె ఆ పిల్లనుకూడా తన కుమార్తెలాగే పెంచింది. శీలవతి ఎప్పుడూ అంతఃపురంలోనే ఉండేది. కళావతి ఆమెను "అక్కా" అని పిలిచేది. వాళ్ళిద్దరూ ఒక గురువుదగ్గరే చదువు సాగించారు.

శీలవతికి అయేటికాయేడు గడుస్తున్న కొద్దీ యజ్ఞదత్తుడికి ఆ పిల్లనుగురించి బెంగ

CHITRA

జాస్తా అయింది. ఆమె బ్రాహ్మణపిల్లలాగా పెరగలేదు. అస్తమానం అంతఃపురంలో ఉండి క్షత్రియకన్యలాగే పెరిగింది. రేపు స్వయంవరం జరిపించమంటుందో ఏమోనని ఆ బ్రాహ్మణికి భయం పట్టుకుంది. అందుచేత ఆయన ఎవరితోనూ చెప్పకుండా ఒక సంబంధం చూసి శీలవతికి పెళ్ళి ముహూర్తం నిశ్చయించాడు.

ఈ సంగతి తెలియగానే శీలవతికి మనసు కష్టం కలిగింది. ఆమె ఇంతకు చాలాకాలం పూర్వమే కళావతితో కలిసి ఒక శపథం చేసుకున్నది. అదేమంటే, వాళ్ళిద్దరూ ఒకేసారి పెళ్ళాడాలి; ఒకరు

చేసుకోబోయే యువకుడు, రెండో వారికి కూడా సచ్చాలి. అయితే యజ్ఞదత్తుడు శీలవతికి పెళ్ళి నిశ్చయం చెయ్యటంతో ఆ పిల్లలు అనుకున్న మాటలన్నీ వృథా అయిపోయాయి. ఈ పెళ్ళి తప్పించెయ్యా లని ఆమె నిశ్చయించుకున్నది.

ఒకనాటి సాయంకాలం ఉద్యానవనం నుంచి తిరిగి వచ్చేటప్పుడు శీలవతి కళా వతితో, “నేను నదిలో స్నానంచేసి ఇప్పుడే వస్తాను. నువ్వు ఇంటికి పద,” అని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది. ఆమె నదివద్ద తన దుస్తులు విప్పి ఒక రాతికింద పెట్టి, తాను బ్రహ్మచారి దుస్తులు ధరించి, జడ విప్పి ముడిచేసి, ఒంటరిగా బయలుదేరింది.

“అక్క” ఎంతకీ రాకపోవటం చూసి కళావతి కొందరు భటులను నదివద్దకు పంపింది. వారు శీలవతి దుస్తులుమాత్రం తెచ్చి మనిషి కనిపించలేదన్నారు. శీలవతి చనిపోయిందని అందరూ రూఢిచేసుకుని గోకాలుపెట్టారు. “మీరు తన పెళ్ళి నిశ్చయించినప్పటినుంచి అక్క మనసు చెడి పోయింది. ఆమెకి పెళ్ళి ఇష్టంలేదు,” అని కళావతి యజ్ఞదత్తుడితో చెప్పేసింది. అది వినగానే ఆ బ్రాహ్మణుడు, తన కుమార్తె బుద్ధి పూర్వకంగా అత్యుపాత్య చేసుకున్నదనీ,

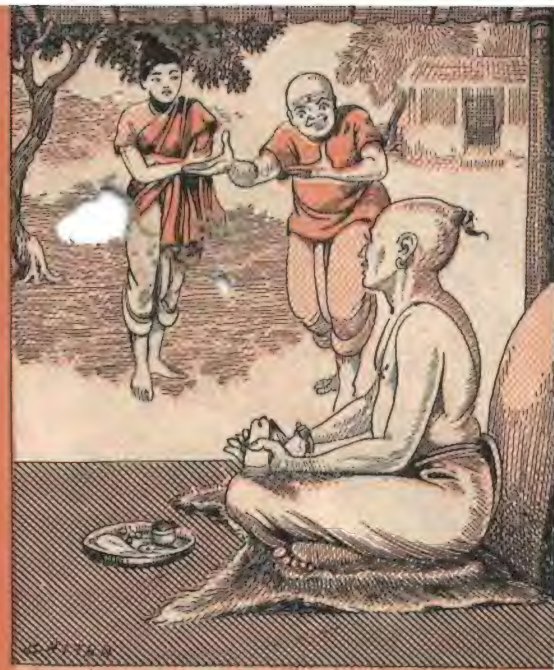
దానికి తానే కారకుడినని అనుకున్నాడు. ఆయన మనస్సు విరిగిపోయింది. ఆయన మతి చెడినవాడిలాగా అయిపోయి, భార్యతో సహా దేశం విడిచి పోయాడు.

ఈలోపల బ్రహ్మచారి వేషంలో శీలవతి చాలా రోజులు కాలినడకను ప్రయాణం చేసి బ్రహ్మస్థలమనే గ్రామం చేరుకున్నది. ఆ ఊరివాళ్ళు కొందరు ఆమెను, “ఎవరు, బాబూ, నువ్వు? ఒంటరిగా ఎక్కడికి వెళ్తున్నావు?” అని అడిగారు.

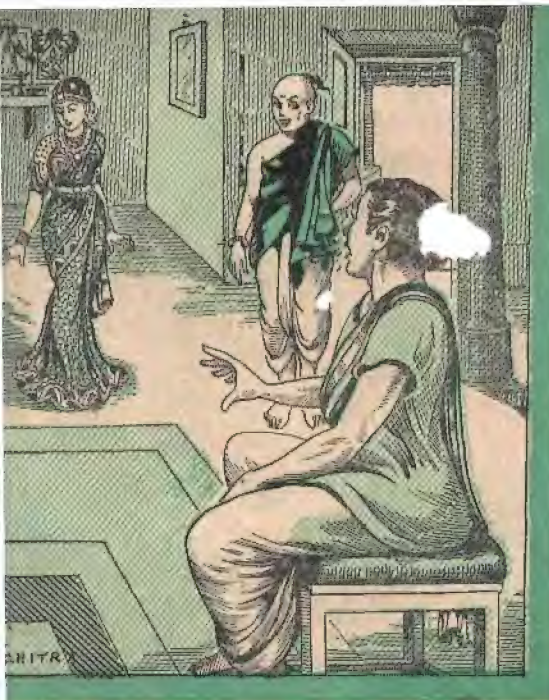
శీలవతి, “అయ్యా, నేనొక బీద బ్రహ్మచారిని. నాపేరు కృతవర్మ. నాకెవరూ లేరు. చదువుకుందామని కాశీ వెళ్తున్నాను,” అన్నది వారితో.

“చదువుకోవాలంటే కాశీదాకా వెళ్లాలా, నాయనా? ఈ గ్రామంలో సోమభట్టున్నాడు. ఆయన గొప్ప కాశీపండితుడు. ఆయనవద్ద చదువుకోవచ్చు,” అని గ్రామస్థులు శీలవతిని సోమభట్టు ఇంటికి తీసుకుపోయారు. సోమభట్టు బ్రహ్మచారివేషంలో ఉన్న శీలవతిని చూసి ముచ్చటపడి, తన ఇంట ఉంచి చదువు చెప్పటానికి ఒప్పుకున్నాడు.

ఈ సోమభట్టుకు సత్యవతి అని ఒక కుమార్తె ఉన్నది. అసలే ఆ పిల్ల అనాకారిది. దానికి తగ్గట్టే స్ఫోటకం పోసి

ముఖం మరింత వికారంగా అయిపోయి, ఒక కన్నుకూడా పోయింది. అపిల్లకు పెళ్లి యాడు వచ్చింది. సోమభట్టు తన కూతురిని ఇల్లువాటి రానివ్వక ఎంతో రహస్యంగా ఉంచుతూ సంబంధాలు వెతకసాగాడు. చిట్టచివరకు విద్యాభాస్కరుడనే బ్రాహ్మణ యువకుడు పెళ్ళాడటానికి ఒప్పుకుని తాంబూలాలుకూడా పుచ్చుకున్నాడు. కాని ముహూర్తానికి ముందే ఎవరో అతనితో, సోమభట్టుగారి కుమార్తె చాలా కురూపి అని చెప్పటంవల్ల, తాను పిల్లను ముందుగా చూడాలని, కొద్దిరోజులలో అక్కడికి వస్తున్నానని కబురుచేశాడు.

ఈ కబురు అందగానే సోమభట్టుకు కాళ్ళూ చేతులూ ఆడలేదు. ఈ చిక్కు నుంచి బయటపడడానికి ఆయన ఒక ఆలోచన చేశాడు. ఆయన శీలవతిని చాటుకు పిలిచి, "చూడు, బాబూ. నాకొక్క ఉపకారం చెయ్యాలి. మీదేశపు బ్రహ్మచార్యు ఆడపల్లెలాగా జుట్టుంచుకోవటం కూడా మేలే అయింది. నువ్వు ఒక్కసారి ఆడవేషం వేసుకుంటావా?" అంటూ తన కుమార్తె పెళ్లి వివరాలన్నీ చెప్పాడు.

చిన్నతనంనుంచీ ధైర్యసాహసాలు నేర్చు కుని, అప్పటికే మారువేషంలో మారు పేరుతో ఉన్న శీలవతి ఆడవేషం వేయ్య

టానికి సమ్మతించింది. కొద్దిరోజులకే విద్యా భాస్కరుడు పెళ్ళికూతురిని చూడటానికి వచ్చాడు. శీలవతికి చీర కట్టి, రవికె తొడిగి, నగలు పెట్టి చక్కగా ముస్తాబుచేసేసరికి అద్భుతమైన అందగత్తెగా తయారయింది. అప్పట్ను చూసి విద్యాభాస్కరుడు పరమా నందభరితుడైనాడు.

వెంటనే సోమభట్టు పెళ్ళి ప్రయత్నా లారంభించాడు. ఆయన చాలా ధనికుడు. అందువేత ఎంతెంత దూరాన ఉన్న బంధు వులకూ అహ్వనాలు పంపాడు. వారిలో చాలామంది సోమభట్టు కుమార్తెను ఎన్నడూ చూసినవారు కారు. బంధువు లందరికీ సోమభట్టు శీలవతినే చూపాడు. వారు ఎంతో సంతోషించారు. ముహూర్తం వేళదాకా ఈ వందన సాగించి. మెడలో పుస్తై కట్టే సమయానికి తన కుమార్తెను తెర చాటున పెళ్లిపీటలమీద కూచోబెడదామని సోమభట్టు ఉద్దేశం.

పెళ్ళిరోజు పెళ్ళివారు వచ్చి విడిదిలో దిగారు. సోమభట్టు తన అసలు కుమార్తెను పెళ్ళికూతుర్ని చేయించి, ఒక గంపలో కూర్చోబెట్టించి, చీకటికొట్టులో ఉంచాడు. గౌరీవ్రతానికిమాత్రం శీలవతే వెళ్లింది. అ సమయంలో పెళ్లివారంతా ఆమెను చూసి

ఎంతో మురిసిపడ్డారు. గౌరీప్రతం కాగానే సోమభట్టు శీలవతిని ఒక గంపలో కూచోబెట్టి చీకటికొట్టుకు తీసుకుపోసాగాడు. అప్పుడు పెళ్లివారి పురోహితుడు, “అయ్యా, పెళ్లికూతుర్ని ఎక్కడికి తీసుకుపోతున్నారు? పీటలమీదికి తీసుకురండి! ముహూర్తం మించి పోతున్నది!” అన్నాడు.

“అయ్యా, మాలో పిల్ల మేనమామ ముహూర్తంమొందు పిల్లను దాచటం ఆచారం!” అన్నాడు సోమభట్టు.

“అటువంటి ఆచారాలు మాకు లేవు. వేగిరం పెళ్లికూతుర్ని పట్టుకురండి!” అని పురోహితుడు తొందరచేశాడు.

అప్పుడు సోమభట్టు తన బావమరిదికి కన్ను మలుపుతూ, “అమ్మాయిని తీసుకు రారా!” అన్నాడు. ఆ పెద్దమనిషి చీకటి కొట్టులోకి వెళ్ళి, చీకట్లో తడివి గంప చేతికి తగలగానే ఎత్తుకుపోయి పెళ్లిపీటలపద్ద ఉంచాడు. అది శీలవతి ఉన్న గంపే! తీరా మంగళసూత్రం కట్టేసి, వధూవరులు తలంబ్రాలు పోసుకునేదాకా సోమభట్టు ఈ పొరపాటు గ్రహించనేలేదు. ఎందుకంటే పెళ్లికూతురు తల వంచుకుని కూచున్నది.

సోమభట్టుకు తేళ్ళూ జెర్లులూ పాకి నట్టయింది. శీలవతి మగవాడేనని ఆయన

ఉద్దేశం. ఈసంగతి బయటపడక పూర్వమే ఏదో ఉపాయంచేసి పెళ్లికూతుళ్ళను మార్చే య్యా! ఆయన లోపలికి వెళ్లి తన భార్య చెవిలో ఏవో చెప్పాడు. మరి కాస్సేపటికల్లా ఆవిడ తమ ఇలవేల్పు పూనినట్టుగా కేకలు వేస్తూ, “నన్నే మరిచిపోతారా? నన్ను పూజచెయ్యకుండానే మీపిల్లకు పెళ్ళి చేసేస్తారా? చూడండి, మీ కూతుర్ని ఎట్లా చేసేస్తానే!” అన్నది.

అందరూ కంగారుగా లోపలికి పరిగెత్తి చూసేసరికి పెళ్లికూతురి అవతారంలో వారికి అసలు సత్యవతి కనిపించింది. సోమ భట్టు భార్యకు పూనిక దిగిపోయింది.

విద్యాభాస్కరుడు వంచన తెలుసుకోలేక, "మామగారూ! నా గీత విధంగా ఉండగా మీరేం చెయ్యగలరు! అందగత్తే, కురూపా, కట్టుకున్న భార్యను విధిగా విలుకుంటాను!" అని సోమభట్టును ఓదార్చాడు.

ఈ సమయానికి అక్కడికి యజ్ఞదత్తుడు భార్యాసమేతంగా వచ్చాడు. సోమభట్టు, యజ్ఞదత్తుడూ కాశీలో ఒక గురువుదగ్గరే చదువుకున్నారు. సోమభట్టు తన బాల్యస్నేహితుడితో జరిగినదంతా చెప్పేశాడు. యజ్ఞదత్తుడు కృతవర్మను చూసి, అది తన కుమార్తె అయిన శీలవతేనని గుర్తుపట్టాడు.

ఈ కథ చెప్పి బేతాళుడు, "రాజా, యజ్ఞదత్తుడు తన కుమార్తెకు వివాహం అయినట్టు భావించాలా? విద్యాభాస్కరుడు తన మిత్రుడి కుమార్తెను పెళ్ళాడినట్లు ఆమోదించి సహాయపడాలా? దీనికి సమాధానం తెలిసికూడా చెప్పకపోయావో నీతల పగిలిపోతుంది," అన్నాడు.

"శీలవతే న్యాయంగా విద్యాభాస్కరుడి భార్య. ఆమెను చూసినాకనే ఆతను పెళ్ళికి వచ్చుకున్నాడు. ఆమె మెడలోనే తాళి కట్టాడు. కురూపి అయినదికూడా ఆ పిల్లే అనే ఉద్దేశంతో ఆతను ఆమెను ఇష్టంగా విలుకోవటానికి సమ్మతించాడు. శీలవతి కూడా తన గురువు కోరినంతవరకే సహాయం చెయ్యక, మెడలో తాళికూడా కట్టించుకున్నది. అందుచేత ఆమెకూడా వివాహానికి ఇష్టపడినట్టే అయింది. అటువంటి సందర్భంలో యజ్ఞదత్తుడు సోమభట్టుకు తన కుమార్తెగురించి నిజం చెప్పేసి ఆమె పెళ్ళి భాయంచెయ్యాలి. కృతవర్మ నిజంగా స్త్రీయే అని తెలిసినాక సోమభట్టు జరిగిన పెళ్ళికి అభ్యంతరం చెప్పలేడు," అన్నాడు విక్రమార్కుడు.

ఈ విధంగా రాజుకు తిరిగి మౌనభంగం కాగానే బేతాళుడు శవంతోసహా మాయమై మళ్ళీ చెల్లెక్కాడు.

ఫోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రు. 10 లు

1956 జూలై సంచికలో ప్రకటింపబడే ఫోటోలకు నమూనాలు

- ★ పై ఫోటోలకు సరిపస వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగానీ, చిన్న వాక్యంలోగానీ కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)
- ★ మే 10-వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలింపబడవు.

- ★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రు. 10/-లు బహుమానం.
- ★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన (వాసి, ఈ అడ్డనుకు పంపాలి:-చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26

మే నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో : ఇంతమాత్రం సందుంటే...

రెండవ ఫోటో : ఇందులో నే నెందుకుంటా ?

పంపినవారు : కె. ఎస్. రామకృష్ణారావు, వి. బి. హెచ్. స్కూల్. కదిరి.

బహుమతిమొత్తం రు. 10/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

ప్రొఫెసర్ పి. సి. స్కార్

బిళ్ళల రంగులు చూడకుండా చెప్పటం ప్రారంభకులు సయితం చెయ్యగల ట్రిక్కు. నీలం, తెలుపు, ఎరుపు రంగులు వేసిన బిళ్ళలు అనేకం తెస్తాను. అవి మన కానీ బిళ్ళలంత ఉంటాయి. వాటి మధ్య చిల్లులుంటాయి. ఇవి చీనాదేశపు డబ్బులని చెబుతాను. వీటి మధ్య చిల్లుల గుండా దారం దూర్చి హారంగా కట్టి, అవి పోకుండా జాగ్రత్త పెట్టుకోవచ్చు.

నేను చేసే ట్రిక్కులో మూడు రంగుల బిళ్ళలే ఉన్నాయి—ఎరుపు, తెలుపు, నీలం. నా కళ్ళకు గట్టిగా గంతగాని, చేతిరుమాలుగాని కట్టి నాచేతికి ఈ బిళ్ళలో ఏదైన ఒకటి ఇవ్వండి. వెంటనే నేను దాని రంగు పేరుతో చెప్పేస్తాను.

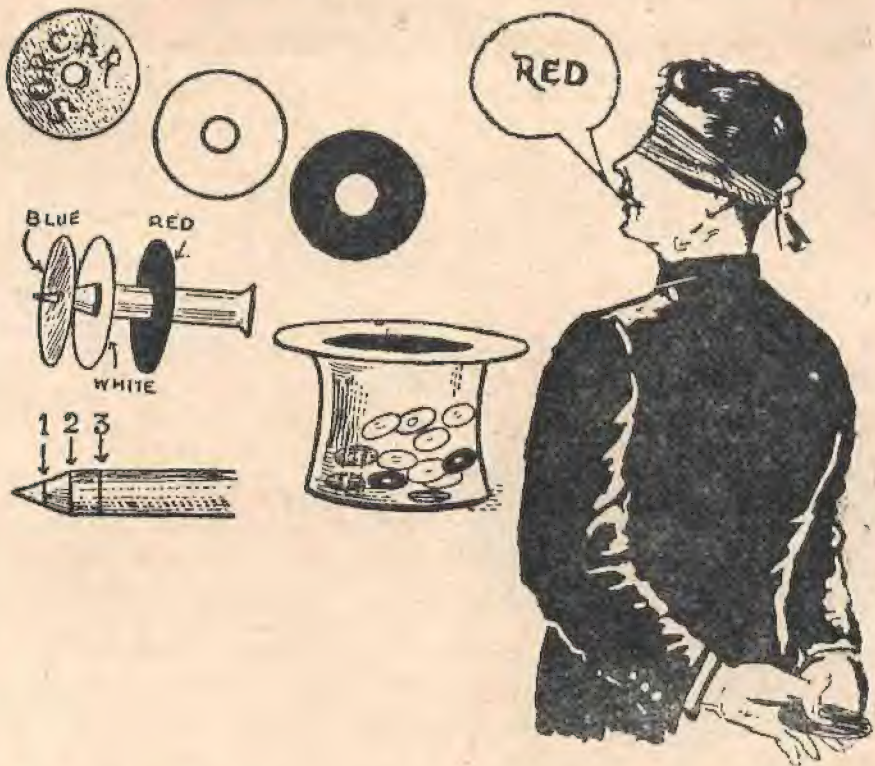
నేను చేతులు వెనక పెట్టి నిలబడతాను. నా అనుచరుడు నా చేతికి

బిళ్ళను అందిస్తాడు. వెంటనే అది ఏరంగుబిళ్ళ అయినదీ చెప్పేస్తాను. అన్ని బిళ్ళలూ ఒకే ప్రమాణం గలవి గనక, ప్రేక్షకులు ఆశ్చర్యపోతారు. తేడా రంగులో మాత్రమే. అయితే నేను కళ్ళుమూసుకుని చూడలేని స్థితిలో, రంగు ఎలా కనిపెట్టగలిగానో వారు గ్రహించలేక పోతారు.

ఇందులోని కిటు కేమిటంటే: పక్క పేజీలో వున్న బొమ్మను జాగ్రత్తగా గమనించండి. బిళ్ళలన్నీ ఒకే ప్రమాణం, ఒకే మందం గలవన్న మాట నిజమే; కాని వాటి మధ్య వుండే చిల్లులు ఒకే ప్రమాణంకలవి కావు. నీలం రంగు బిళ్ళలకుండే చిల్లులు అన్నిటికన్న చిన్నవి. తెల్ల బిళ్ళలకు గల చిల్లులు అంతకంటే కొంచెం పెద్దవి. ఎర్రని బిళ్ళలకు గల చిల్లులు అన్నిటికంటే పెద్దవి.

ఐంద్రజాలికుడు మొట్టమొదటి నుంచి కూడా ఒక పెనసలులాంటి కోసగల వస్తువును తన చొక్కాచేతిలో దాచి వుంచుకుంటాడు. దీని సహాయంతో తన చేతికి అందించిన బిళ్ళ

అతిశయించి చూపబడింది. సులభ గ్రాహ్యంగా ఉండటానికి ఇలా చూపబడినప్పటికీ, వాస్తవంగా చిల్లులు చాలా చిన్నవిగా వుంటాయి. కోసగల పెనసలులాంటి వస్తువు వాటిని సరిగా

మధ్యగల చిల్లిని కొలుస్తాడు. ఆవిధంగా అతను బిళ్ళల రంగు చెప్పగలుగుతాడు. కొద్ది అభ్యాసం చాలు, ఈ ట్రిక్కులో ప్రవీణులైపోవచ్చు. ఇక్కడ ఇచ్చిన బొమ్మలో చిల్లల ప్రమాణం

కొలవ గలుగుతుంది. దీనికి కావలసిన పల్లా ఇత్తడి బిళ్ళలు. ఈ బిళ్ళలను ఏ కార్టానాలో నైనా చేయించి, వాటికి ఎరుపు, తెలుపు, నీలం రంగులు వేయించవచ్చు.

అట్టచివరి బొమ్మ

ఒకరోజు రాజు - 5

ముసలిది కొడుకును చూసి పైత్యాన పడ్డాడనుకుని, "ఈ మాటలకేంగాని, నాయనా, నిన్న ఏం చిత్రం జరిగిందో తెలుసా? మన పేటలో వుండే దండ నాయకుణ్ణి రాజభటులు పట్టుకుపోయి కొరత వేశారా! నాకోసం ఖలీఫాగారు వెయ్యి దీనారాలుకూడా పంపించారు. చూస్తావా?" అన్నది.

ఈ మాటలు వినగానే అబూ పిచ్చి తగ్గటానికి బదులు రెచ్చి పోయింది.

"మరి నేను ఖలీఫాను కానంటా వేమే, ముసలితెల్తా! నేనే దండ నాయకుణ్ణి కొరతవేయించాను. నీకోసం నేనే వెయ్యి దీనారాలు పంపించాను. నేనే ఖలీఫాను!" అన్నాడు అబూ, తల్లిని చావగొట్టుతూ.

తల్లి ఈ దెబ్బలు భరించలేక, "రండి, బాబూ రక్షించండి! నాకొడుక్కు పిచ్చైతింది! నన్ను చంపేస్తున్నాడు!" అని కేకలు పెట్టింది. క్షణంలో నలుగురూ మూగారు. అబూను నలుగురు పట్టేసుకుని, చేతిలో కర్ర లాగేశారు.

"నన్ను వదలండి! నేనెవరో తెలుసా? ఖలీఫాని! మీ ప్రాణాలు తోడెయ్యగలను!" అంటూ అబూ గొంతుచించుకు అరవసాగాడు.

అబూకు నిజంగానే పిచ్చిపట్టిందని అందరికీ నమ్మకం కుదిరింది. అప్పటి కప్పుడే అతన్ని బలవంతాన పట్టుకు పోయి వెరాసుపత్రిలో పడేశారు. అక్కడి అధికారులు అతన్ని ఉదయమూ, సాయంకాలమూ కొరడాలతో కొడుతూ చికిత్స చేయసాగారు. ఈ విధంగా పదిరోజులపాటు చికిత్స సాగే సరికి అబూకు జ్ఞానోదయమయింది.

"నేను నిజంగా అబూ అల్ హసన్ నే అయి ఉండాలి. లేకపోతే నన్ను విశ్లంఠా పిచ్చివాడికింద ఎందుకు జమకడతారు? ఒక్కరైనా నేను

ఖలీఫాసని ఎందుకు గుర్తించరు?" అనుకున్నాడతను.

అతని తల్లి కొడుకుకోసం ఇన్నాళ్లూ బెంగ పెట్టుకుని ఉండి, చివరకు ఒకనాడు వెర్రాసుపత్రికి వచ్చింది. అబూ తల్లిని చూడగానే, "అమ్మా! నాకేదో దయ్యంపట్టి అట్లా ప్రవర్తించానమ్మా!" అన్నాడు.

అబూ తల్లి తన కొడుక్కు పిచ్చిసయ మయిందని గ్రహించి, వెర్రాసుపత్రి అధికారితో, అతణ్ణి ఇంటికివంపమన్నది.

అబూ తల్లివెంట ఇంటికి వెళ్లిపోయాడు. వెర్రాసుపత్రిలో తిన్న దెబ్బల గాయాలు మానేదాకా యిల్లు కదలకుండా వుండిపోయి, మళ్ళీ ఆరోగ్యం బాగుకాగానే, యథాప్రకారం సాయంకాలంపూట పూరిబయట వంతెన దగ్గరికి అతిథులకోసం వెళ్ళసాగాడు.

ఒకనాడతనికి మోసుల్ వర్తకుడు వెనకటిలాగే నగరంలోకి వస్తూ కనిపించాడు. కిందటిసారి ఈ మోసుల్ వర్తకుడే తన అగచాట్లకు మొదలు అయాడన్న అనుమానంవల్ల అబూ ఆ వర్తకుడికేసి చూడక ముఖం తప్పించాడు.

అయితే మోసుల్ వర్తకుడివేషంలో వున్న ఖలీఫా తన చారులద్వారా అబూ ఆల్ హసన్ వృత్తాంతమంతా విని వున్నాడు. తనమూలంగా కష్టాలు పడిన అబూను ఏదోవిధంగా సత్కరించే

వుద్దేశంతోకూడా వున్నాడు. అందుకని ఆయన అబూను సమీపించి, "అబూ ఆల్ హసన్ గారూ, తమరు కులాసాగా వున్నారా?" అని పలకరించాడు.

"మీరెవరో నే నెరగను. మీదారిన మీరు పొండి," అన్నాడు అబూ.

"మన స్నేహాన్ని యింతలో మీరు మరిచిపోవటం బాగాలేదు. మరోసారి మీ ఆతిథ్యం పొందాలని ఎంతో ఆత్రంగా వచ్చాను. నామీద మీకేదో అగ్రహం వచ్చినట్టున్నది," అన్నాడు ఖలీఫా.

"కిందటిమారు చేసిన ఉద్ధరింపు చాలదా? దయచేసి మీదారిన మీరు వెళ్ళండి!" అన్నాడు అబూ.

(ఇంకా వుంది)

హర్తలు-విశేషాలు

హోరాకుడ్ ప్రాజెక్టువద్ద నెలకొల్పబడనున్న అల్యూమినిం ఫ్యాక్టరీ పాలీనా పదివేల టన్నుల అల్యూమినిం ఉత్పత్తి చేయగలదని, 1957-వ సంవత్సరంలో ఈ ఫ్యాక్టరీ పని ప్రారంభిస్తుందని లోక్ సభలో మంత్రి శ్రీ సత్యానంద కమంగ్ వెల్లడించారు.

* సూర్య కిరణాలతో మంచుగడ్డ తయారుచేసే విధానాన్ని ఫిలిప్పై ట్రోంఫే అనే ఫ్రెంచి శాస్త్రజ్ఞుడు కనిపెట్టాడు. ఒక అద్దం అమర్చబడివున్న 'రెఫ్రిజిరేటర్'ను ఆయన తయారు చేశాడు. ఆ అద్దం తీసుకునే సూర్య కిరణాలనుంచి గంటకు రెండు పౌన్ల మంచుగడ్డ తయారుకాగలదు.

* మైసూరు రాష్ట్రంలో 30, 40 వేల సంవత్సరాలనాడు ఆదిమానవులు నివసించినట్లు బనసంధ్ర కనుమలవద్దగల ఒక స్థలాన్నిబట్టి కనుగొనబడింది. ఆదిమానవులు ఉపయోగించిన రాతి పనిముట్లు, అయిదాలు మున్నగువాటిని పురాతత్వ శాఖవారు ఈ ప్రాంతంనుంచి సేకరించారు. మైసూరు ప్రభుత్వం ఈ ప్రాంతాన నమగ్ర పరిశీలన జరుపుతున్నది.

* ద్వితీయ పంచవర్షప్రణాళిక కాలంలో ఆంధ్ర ప్రాంతంలో పట్టు పరిశ్రమ అభివృద్ధికి సంబంధించిన 11 స్కీములకు ఆర్థిక సహాయం చేయటానికి పెంటల్ నిల్కబోర్డు సమ్మతించింది. ఇందుకుగాను 10½ లక్షల రూపాయల ఖర్చు అంచనా వేయబడింది. ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో సంవత్సరానికి 800 పానుల పట్టు మాత్రం ఉత్పత్తి చేయబడుతున్నది.

రానున్న డిసెంబరులో తుంగభద్ర విద్యుచ్ఛక్తి ప్రాజెక్టుకు సంబంధించిన రెండు ఉత్పత్తి కేంద్రాలు అమలులోకి రావడంతో, అదనంగా లభ్యమయ్యే విద్యుచ్ఛక్తి సక్రమ వినియోగానికి ఆంధ్ర విద్యుచ్ఛక్తి శాఖ ఇప్పటినుంచే తగు శ్రద్ధ వహిస్తుంది. 1957 ఏప్రిల్ మొదలుకొని హంపి పవర్ హౌస్ లో విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తి కాగలదు.

*

*

*

*

ద్వితీయ పంచవర్ష ప్రణాళిక కాలంలో విశాఖపట్టణం, మంగళగిరి, కర్నూలు పట్టణాలలో క్షయ అనుసక్తులను; జిల్లా ప్రధాన కేంద్రాలలో క్షయ చికిత్సాలయాలను ప్రారంభించడానికి ఆంధ్రప్రభుత్వం పథకాలను రూపొందించింది.

*

*

*

*

గంగానది లోయలో ఖనిజ కైలాలకోసం ఇండియా ప్రభుత్వం అన్వేషణ సాగించుతున్నది. జై నల్ మిర్, కాంబే, పంజాబ్ లలో కూడా యిలాంటి అన్వేషణ ప్రారంభమైంది.

*

*

*

*

ఆంధ్రరాష్ట్రంలోని వివిధ ప్రాంతాలలో జపాను పద్ధతిని పరిసాగుకు అనువైన విత్తనాలను గురించి పరిశోధించటానికి ఆంధ్రప్రభుత్వం 10,700 రూపాయలను మంజూరు చేసింది. సామర్ల కోటలోని వ్యవసాయ పరిశోధన కేంద్రంలో అందుకు సంబంధించిన స్కీము త్వరలోనే అమలుపరచబడగలదు.

*

*

*

*

మే నెలలో జరిగే బుద్ధ జయంతి పంచమింశ శతవార్షికోత్సవం సందర్భంగా పాలీభాషలో వున్న బౌద్ధమత గ్రంథాలైన త్రిపిటకాలను, దేవనాగరి లిపిలో భారతప్రభుత్వ ప్రచురణ శాఖ ప్రచురిస్తుంది. ఈ సందర్భంలోనే '2,500 సంవత్సరాల బౌద్ధమతం', 'చిత్రాలలో బౌద్ధమతం', 'అశోకుని శాసనాలు' అన్న పేరుగల వుత్తరాలుకూడా ప్రచురింపబడగలవు.

*

*

*

*

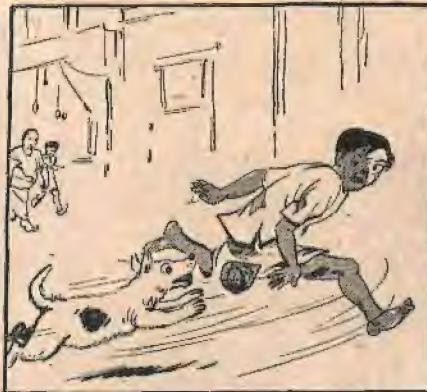
ఆంధ్రకోస్తాలో నెల్లూరుజిల్లాలోని కండలేరుపద్ద నౌకావ్యాపారం సాగించడానికి పిలుగా సుమారు రెండు మాసాల కాలంలో మరొక మైనరు రేవుకు ప్రారంభోత్సవం జరుగుతుంది.

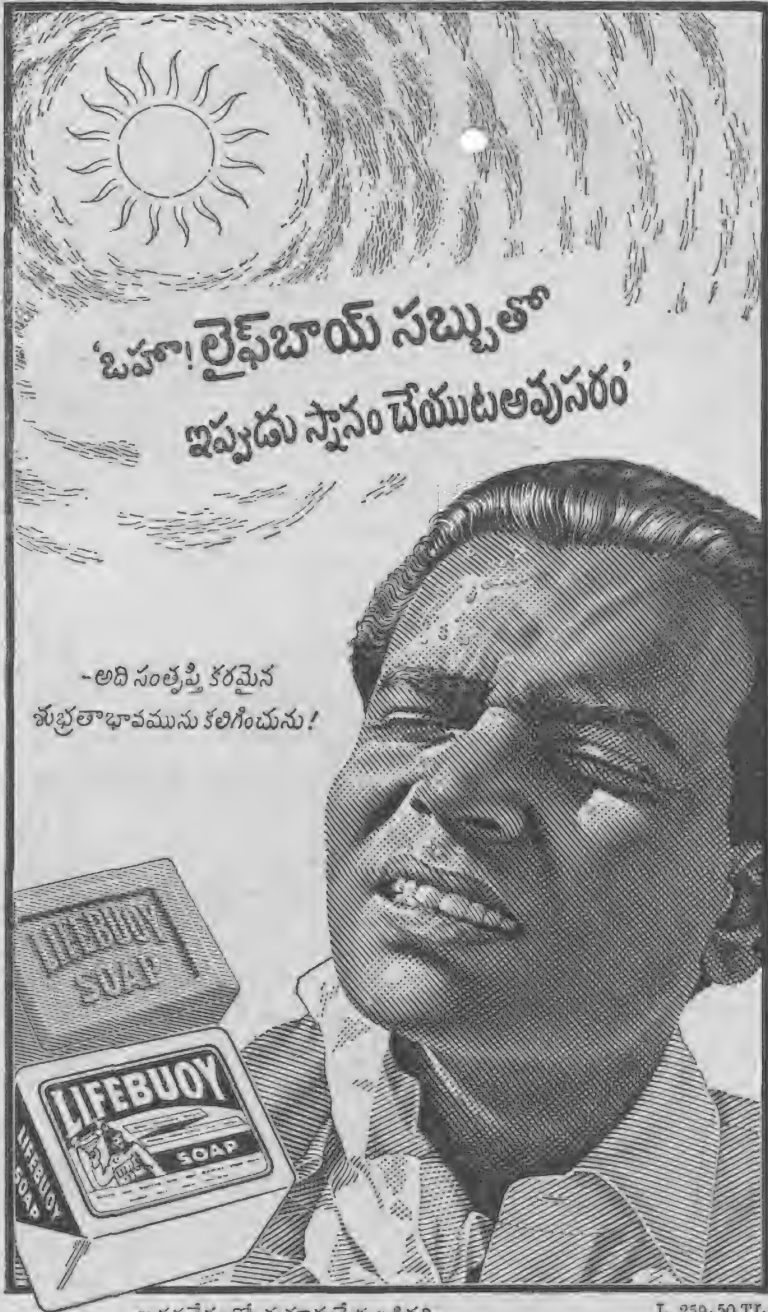

చిత్రకథ

దాసూ, వాసూలు బజారుకు ఏకారు బయలుదేరారు. వారిలో వారికి ఒక మితాయి దుకాణం కనిపించింది. దాసు మితాయి కొందామన్నాడు. తీరా దుకాణం దగ్గరకు వెళ్లి చూసుకుంటే, ఇద్దరిదగ్గిరా డబ్బుల్లేవు. అదేసమయంలో డబ్బుల్లేని ఇంకో కుర్రవాడు, దుకాణంవాడు చూడకుండా ఒక మితాయి పాట్లాం చేజిక్కించు కున్నాడు. పారిపోతున్న ఆ కుర్రవాణ్ణి 'ట్రైగర్' పట్టుకున్నది. దుకాణంవాడు సంతోషించి, ఆ పాట్లాన్ని 'ట్రైగర్' కు బహూకరించాడు. దాసూ వాసూలు ఆ బహుమతిలో తమవాటా 'ట్రైగర్' దగ్గర వసూలు చేసుకున్నారు.

‘ఓహో! లైఫ్ బాయ్ సబ్బుతో
ఇప్పుడు స్నానం చేయుట అవసరం’

- అది సంతృప్తి కరమైన
శుభ్రతాభావమును కలిగించును!

భారత దేశంలో తయారుచేయబడినది

L. 259-50 TL

ప్రకటన

1956 మార్చి 1-వ తేదీనుండి మా 'నటరాజ' 'విక్టోరియా' బ్రాండు షేపిసరీలున్ను, వాటి స్పేరు పార్కులున్ను, నూటికి 9 వంతున తాత్కాలికంగా హెచ్చింపబడినవని మా కాతాదారులకు ఇందుమూలమున తెలియజేస్తున్నాము. ముడిసరకుల వల అపరిమితముగా హెచ్చిపోవుటవల్లనే తప్పనిసరిగ ఈ మార్పు చేయవలసివచ్చినది.

ముడిసరకుల వల తగ్గి, సరకు విరివిగా దొరికినవెంటనే మా కాతాదారులకు ధరలు మళ్లీ అనుకూలముగ మార్పుచేయబడును.

ధరల మార్పు సూచించే పట్టిక పంపబడును.

జలగం సుబ్రహ్మణ్యం నాయుడు అండ్ సన్సు

& పి. కృష్ణమూర్తి నాయుడు

గుత్తదారులు :

ది నటరాజ ఇంజనీరింగు వర్క్సు,

17 ఎర్రబాలుచెట్టి స్ట్రీట్ :: మదరాసు - 1

నవభారత నిర్మాణానికి

సవ యువతి' యువకులు ఆవనరం.
అట్టి యువతి యువకులను పొంద
శ్లోన మాతలు కావాలంటే, మహిళలు
సేవిం చవలసింది

లోధ్ర

శర్భాశయ రోగనివారిణి

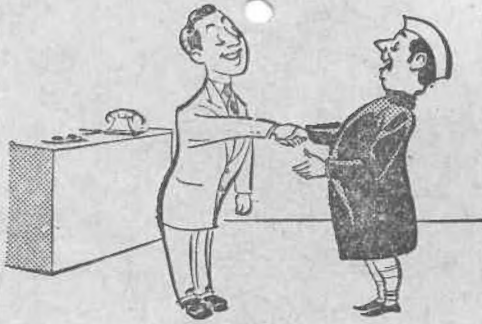
కేసరి కుటీరం లి.

15, వెస్టుకాట్ రోడ్డు,
రాయపేట, మదరాసు - 14.

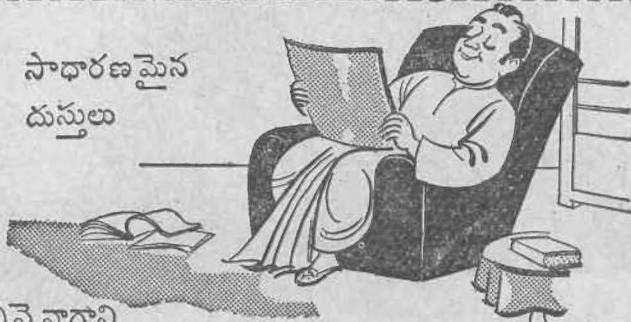
LODHRA
FOR LADIES HEALTH

కేసరి కుటీరం లి., మద్రాసు. 14

ఆచార
ప్రకారమైన
దుస్తులు
లేక

సాధారణమైన
దుస్తులు

ఏవైనాగాని

తాతా 501 సెప్టల్

**ఎక్కువ బాగా
ఉతుకుతుంది**

స్వదేశీని కొనండి. భారత
పరిశ్రమనే బలపరచండి.

తాతా ఆయిల్ మిల్స్

తండ్రి : JAIKAPSO

బెలిఫోన్ : 2338

జయ్ దయాల్ కపూర్ అండ్ సన్స్ లిమిటెడ్,

నిర్మాతల ప్రతినిధులు, కాగితముల వర్తకులు

2, ఆండర్సన్ స్ట్రీట్

::

మద్రాసు - 1

హెడ్డాఫీసు : ఢిల్లీ

బ్రాంచీలు : బొంబాయి, మద్రాసు, లక్నో, కాన్పూర్, అమృతనర్

★

తండ్రి : JAIKAPSO

బెలిఫోన్ : 2338

జయ్ దయాల్ కపూర్

కాగితముల వర్తకులు, ప్రింట్ నర్లు

★

బల్లాలూర్ పేపర్ అండ్ ప్రాబ్లర్డ్ మిల్స్ లిమిటెడ్ వారి డిస్ట్రిబ్యూటర్లు.

మద్రాసు రాజదాని, హైదరాబాదు,

మైసూరు సంస్థానం, ఆంధ్ర

తిరువానూరు, (కొచిన్ స్టేట్) లకు ఏజెంట్లు

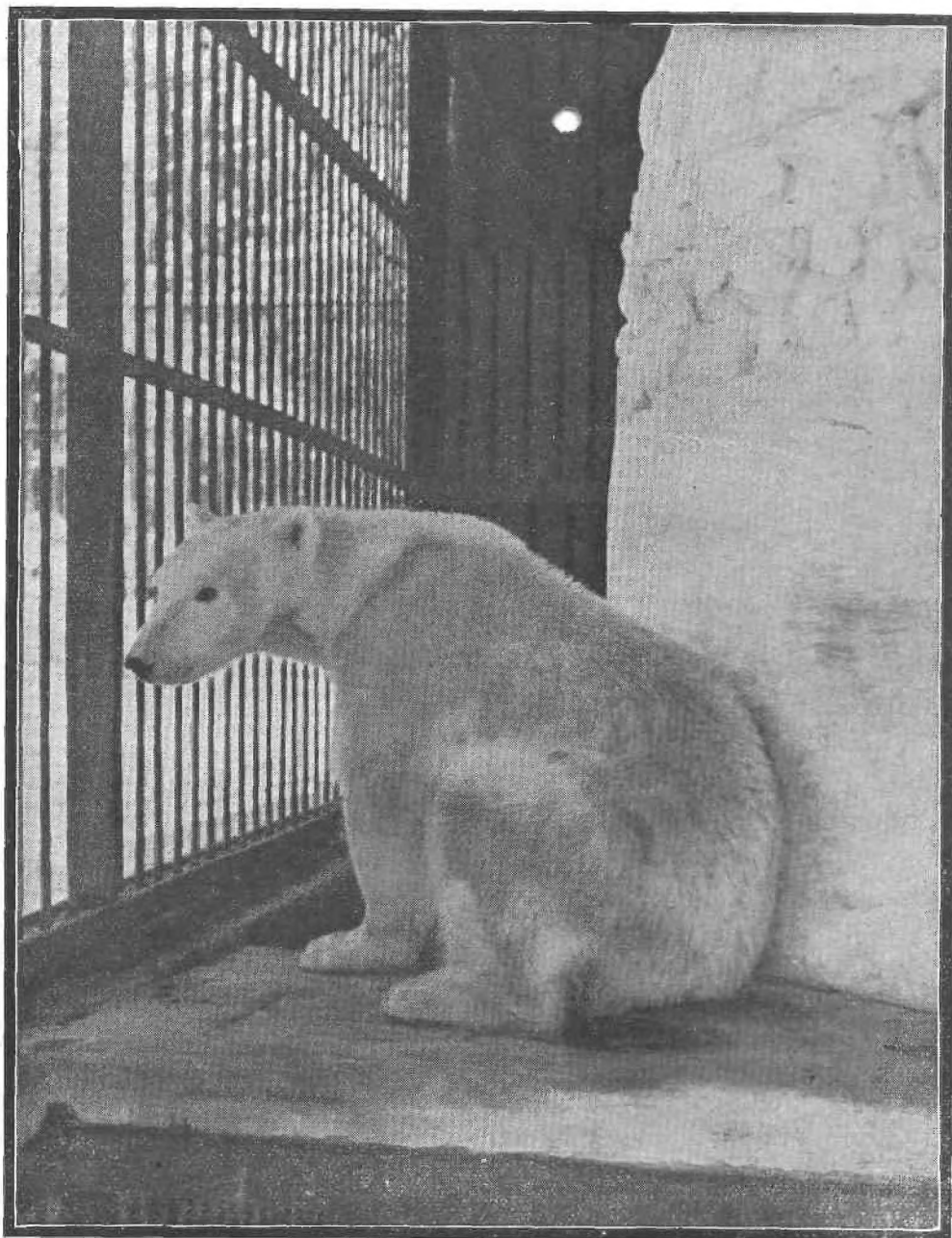
2, ఆండర్సన్ స్ట్రీట్

మద్రాసు - 1.

సువాసనకొరకు
సుప్రసిద్ధమైన
దసరా దర్బార్
పుష్పరంజన్
అగరవత్తులు

మూడవ ఇండియా ట్రేడింగ్ కంపెనీ, బెంగళూరు. 2.

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

ఇందులో నే నెందుకుంటా ?...

పంపినవారు :
కె. ఎస్. ఆర్. రావు - కదిరి

